

À propos Polski

Wolontariat Europejski w Polsce

Informator dla wolontariuszy

POLAND
POLONIA
POLOGNE
POLSKA

À propos... kilka słów na początek

Mineło już sporo czasu, odkąd wyjechałem z Niemiec aby zamieszkać w Poznaniu, a ten szybko stał się moim domem. Przedtem Polska jakoś mnie nie pociągała – chciałem poznać wschodnią Europę, ale tylko kraje na wschód od Polski przykuwały moją uwagę. Szybko zdałem sobie jednak sprawę, że popełniłem wielki błąd, ignorując Polskę...

Broszura „À propos Polski” jest przede wszystkim adresowana do tych, którzy podjęli wyzwanie, aby zamieszkać i popracować w Polsce jako wolontariusze w ramach programu „Młodzież w działaniu”. Zawiera informacje na temat odkrywania Polski, mnóstwo praktycznych wskazówek, a także linki do innych źródeł. Niektóre części tej broszury są dostępne wyłącznie w formie elektronicznej na stronie internetowej Polskiej Narodowej Agencji. Możesz je ściągnąć i w ten sposób stworzyć swoją własną broszurę na temat Polski!

Ogólnie rzecz biorąc, ta publikacja ma służyć jako punkt wyjścia i ma Ci wskazać wiele furtek. Czasem taka uchylona furtka pomoże Ci zorientować się, co jest po drugiej stronie. Aby jednak naprawdę poznać, co tam jest, będziesz musiał sam przekroczyć furtkę lub/i znaleźć swoje własne drzwi...

Ta broszura nie powstałaby bez wsparcia osób z Polskiej Narodowej Agencji programu „Młodzież w działaniu” i z zespołu Wolontariatu Europejskiego, które wniosły do niej swoje pomysły. I wreszcie, duży uścisk dla Kasi, która niestrudzenie wygładzała mój angielski i przetłumaczyła broszurę na polski.

Witamy w Polsce! Przyjemnego jej odkrywania...
Michael Kimmig, Trener Wolontariatu Europejskiego

À propos... a few words of introduction

It's quite some time since I left Germany to settle down in Poznań, which quickly became a new home for me. Before that I wasn't really into Poland. I had wanted to discover Eastern Europe, and only countries beyond the Polish eastern border attracted my attention. Soon it reached me though, that I made a terrible mistake trying to ignore the beauty of Poland...

„A propos Polski” is above all directed at people who take on the challenge to live and work in Poland as volunteers in the frame of the Youth in Action Programme. It includes some information on discovering Poland and a lot of useful practical hints as well as links to other sources. Some parts of this brochure are only available online: you'll find some information in here and more on the website of the Polish National Agency. Downloading these additional parts, you will be able to create your own personal booklet on Poland!

All in all, this brochure serves as a starting point and aims at showing you a lot of doors. Some of them will allow you to get an idea of what's behind, but to really see what the rooms behind the doors look like, you'll have to find those doors yourself in Poland...

This brochure couldn't have been published without the support of the Polish National Agency of the Youth in Action Programme in Poland and the EVS Team, who contributed their ideas for this book. And finally a great hug goes to Kasia, who never got tired of polishing my English and translated it into beautiful Polish.

Witamy w Polsce! Enjoy your discovery...
Michael Kimmig, EVS-Trainer

À propos Polski - Spis treści

À propos... Kilka słów na początek	1
Polska w skrócie	3
Odkrywanie Polski	9
Historia i Polityka*	
Polska Kultura przez duże „K”	
• Hollyłodź: Mistrzowie Polskiego Kina*	
• Literatura jako misja*	
Kalendarz świąt i imprez kulturalnych*	
Informacje praktyczne	21
• Praca z młodzieżą w Polsce*	
• Dokumenty	22
• Jedzenie i picie	24
• Podróżowanie	28
• Pieniądże	36
• Poczta, telefon i komórki	38
• Godziny pracy/urzędowania	42
• Święta w Polsce	42
• Wiadomości i media	46
• Co jest grane?	48
• Czego słuchasz?	50
Co by tu zjeść? Słowniczek awaryjny do rozszyfrowywania menu	52
Pomocne i interesujące linki	54
Kontakty	56

zajrzyj tu: www.mlodziej.org.pl/

À propos Polski - Contents

À propos... A few words of introduction	1
Poland in brief	3
Discovering Poland	9
History & Politics*	
Polish culture with capital „C”	
• Hollyłodź: Masters of Polish Cinema*	
• Literature as a mission*	
Calendar of festivals and cultural events*	
Practical informations	21
• Youth work in Poland*	
• Documents	23
• Eating and drinking	25
• Getting around	29
• Money	37
• Post, Telephone and Mobiles	39
• Working and opening hours	43
• Holidays in Poland	43
• News and Media	47
• What's on? Co jest grane?	49
• What are you listening?	50
What shall I eat? Survival vocabulary for menu	53
Useful and interesting links	55
Contact page	56

please look at www.mlodziej.org.pl/

Polska w skrócie

Poland in brief

POLAND
POLONIA
POLOGNE
POLSKA

Powiewa flaga, gdy wiatr się zerwie.
A na tej fladze biel jest i czerwień.
Czerwień to miłość, biel – serce czyste.
Piękne są nasze barwy ojczyście.

wierszyk dla dzieci

The flag flies when the wind blows.
And on this flag there's white and red.
Red for love, white for a pure heart.
Our national colours are beautiful.

children's rhyme

Polska jest dziewiątym co do wielkości krajem w Europie i 63. na świecie. Jej obszar całkowity zajmuje 322.575 km² (woda: 8.682 km²; ląd: 311.889 km²). Polska leży w Europie Środkowej (współrzędne geograficzne: 52 00 N, 20 00 E) i graniczy z siedmioma krajami: Rosją (Okręg Kaliningradzki), Litwą, Białorusią, Ukrainą, Słowacją, Republiką Czeską i Niemcami.

Poland is the 9th biggest country in Europe, and 63rd in the world. Its total area is 322.575 km² (water: 8.682 km²; land: 311.889 km²). Poland is located in Central Europe (Geographic coordinates: 52 00 N, 20 00 E) and shares borders with seven other countries: Russia (Kaliningrad Oblast), Lithuania, Belarus, Ukraine, Slovakia, Czech Republic and Germany.

Ludzie

Liczba ludności Polski wynosi 38,5 mln, prawie tyle co Hiszpanii. 95% ludności stanowią Polacy. Inne grupy narodowe to głównie Niemcy, Białorusini i Ukraińcy. Prawie 62% ludności zamieszkuje tereny miejskie, a 38% – tereny wiejskie.

„Przeciętna” Polka liczy 39,5 lat, a „przeciętny” Polak – 36. Ponad 55% Polaków nie przekroczyło 40 lat. Średnio Polki decydują się na pierwsze dziecko pomiędzy 25. a 29. rokiem życia. Liczba urodzeń spada. Większość Polaków należy do Kościoła rzymskokatolickiego – około 95% Polaków to katolicy, z czego 75% praktykuje.

People

The population of Poland is 38,5 mln., almost as much as Spain. 95% of the population is Polish. Other national groups are mainly German, Belarusian and Ukrainian. Almost 62 % of the population live in urban areas, while 38 % live in rural areas.

The „average” Polish woman is 39,5, an „average” Polish man 36. More than 55 % of Poles are younger than 40. On average, Polish women decide to have their first child when they are between 25 and 29 years old. The birth rate is declining. Most Poles belong to the Roman Catholic Church. About 95 % of Poles are Catholics; 75 % practising.

Nazwa
Rzeczpospolita Polska
Stolica
Warszawa (1,7 mln)
Liczba ludności
38,5 mln
Powierzchnia
322.575 km²
Waluta
1 złoty = 100 groszy
System polityczny
Demokracja parlamentarna
Źródło: Wikipedia. The Free Encyclopedia

Name
Republic of Poland
(Rzeczpospolita Polska)
Capital
Warsaw (1,7 mln.)
Population
38,5 mln.
Area
322.575 km²
Currency
1 zloty („golden”) = 100 groszy
Political system
Parliamentary democracy
Źródło: Wikipedia. The Free Encyclopedia

Polscy /lub polskiego pochodzenia/ laureaci Nagrody Nobla

Maria Skłodowska-Curie

1903 r. – w dziedzinie fizyki, nagrodzona łącznie z mężem Piotrem Curie za badania nad promieniotwórczością odkrytą przez Antoine’a Henriego Becquerela; 1911 r. – w dziedzinie chemii, za pracę nad chemicznymi i fizycznymi właściwościami polonu i radu

Henryk Sienkiewicz

1905 r. – w dziedzinie literatury

Władysław Reymont

1924 r. – w dziedzinie literatury, za powieść „Chłopi”

Czesław Miłosz

1980 r. – w dziedzinie literatury

Lech Wałęsa

1983 r. – Pokojowa Nagroda Nobla

Wiśława Szymborska

1996 r. – w dziedzinie literatury

Źródło: <http://nobelprize.org/>

Polish-origin Nobel Prize Winners

Maria Skłodowska-Curie

1903 – with her husband Piotr Curie, in physics, for discovering polonium and radium; 1911 – in chemistry, for her work on chemical and physical characteristics of polonium and radium

Henryk Sienkiewicz

1905 – in literature

Władysław Reymont

1924 – in literature, for his novel „Chłopi”

Czesław Miłosz

1980 r. – in literature

Lech Wałęsa

1983 r. – Pokojowa Nagroda Nobla

Wiśława Szymborska

1996 r. – Peace Nobel Prize

Source: <http://nobelprize.org/>

Some portraits of Polish People you may find in the chapters „Famous Polish People” and “Polish culture with capital „C”:
<http://www.youth.org.pl/>

Nie tylko w Polsce: Polacy za granicą

Ministerstwo Spraw Zagranicznych ocenia, że ok. 17 milionów Polaków mieszka za granicą. Ta olbrzymia liczba (ok. 40% obecnego stanu liczby ludności) jest wynikiem złożonych procesów historycznych, zapoczątkowanych w końcu XVIII wieku, kiedy w rezultacie rozbiorów Polska dosłownie zniknęła z mapy Europy.

Największa fala emigracji dotknęła Polski po drugiej wojnie światowej. Pomiędzy rokiem 1956 a 1980 ok. 800 000 ludzi wyemigrowało z Polski do Stanów Zjednoczonych i krajów Europy Zachodniej, niektórzy z powodów politycznych, będąc w opozycji do reżimu komunistycznego, inni po prostu w poszukiwaniu lepszego życia. Tylko w latach osiemdziesiątych 270 000 Polaków opuściło kraj.

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej, a więc po 1 maja 2004 roku, wiele osób zdecydowało się na emigrację zarobkową (najczęściej czasową) do krajów, które otworzyły swój rynek pracy dla Polaków – zwłaszcza do Wielkiej Brytanii i Irlandii. Według różnych szacunków decyzję o emigracji zarobkowej podjęło od kilkuset tysięcy do kilku milionów Polaków.

Polacy mieszkający za granicą,

Stany Zjednoczone	6 – 10 milionów
Niemcy	ok. 1.5 miliona
Brazylia	ok. 1 miliona
Francja	ok. 1 miliona
Kanada	ok. 600 000
Białoruś	400 000 – 1 miliona
Ukraina	300 000 – 500 000
Litwa	250 000 – 300 000
Zjednocz. Królestwo	ok. 150 000
Australia	130 000 – 180 000
Argentyna	100 000 – 170 000
Rosja	ok. 100 000
Czechy	70 000 – 100 000
Kazachstan	60 000 – 100 000

Źródło: Ministerstwo Spraw Zagranicznych,
Polska (<http://www.poland.gov.pl>)

Polish people living abroad

USA	6 – 10 million
Germany	about 1.5 million
Brazil	about 1 million
France	about 1 million
Canada	about 600,000
Belarus	400,000 – 1 million
Ukraine	300,000 – 500,000
Lithuania	250,000 – 300,000
United Kingdom	about 150,000
Australia	130,000 – 180,000
Argentina	100,000 – 170,000
Russia	about 100,000
Czech Rep.	70,000 – 100,000
Kazakhstan	60,000 – 100,000

Source: Ministry of Foreign Affairs, Poland
(<http://www.poland.gov.pl>)

Not only in Poland: The Polish community abroad

The Ministry of Foreign Affairs estimates about seventeen million Poles who live abroad. This immense number (about 40% of Poland's current population) is a result of complex historical processes which started in the late 18th century when Poland disappeared from the map of Europe.

The last great wave of emigration hit Poland after the Second World War. Between 1956 and 1980 about 800,000 people emigrated from Poland to the USA and West European countries, some for political reasons, as opponents of the Communist regime; others simply in search of a better life. In the 1980s alone, some 270,000 Poles left the country.

When Poland joined the European Union in May 2004 many people decided to go abroad to work in the countries that opened their labour market to the Poles, especially in Great Britain and Ireland. According to various research between a few thousand and a few million of people decided to leave Poland to work abroad.

Klimat

W Polsce panuje klimat kontynentalny, z umiarkowaną, zmienną pogodą: zimne, zachmurzone, dość surowe zimy z częstymi opadami i łagodne lata z częstymi przelotnymi deszczami i burzami.

Środowisko

Teren Polski to w większości płaska równina, z górami wzdłuż południowej granicy. Najniższy punkt znajduje się w okolicy wsi Raczek Elbląskie (-2 m); najwyższy to Rysy w Tatrach (2499 m).

Główne surowce naturalne kraju to: węgiel, siarka, gaz naturalny, srebro, ołów i sól. Ponad 45% terenu nadaje się na grunty rolne, 27% kraju pokrywają lasy.

Polskie środowisko jest chronione w 23 parkach narodowych, ponad 1300 rezerwach przyrody i 120 parkach krajobrazowych, które stanowią ok. 1/3 obszarów wiejskich. Można tu znaleźć ponad 33 000 gatunków zwierząt, w tym bezkręgowce. Największe zwierzę w Europie – żubr – zamieszkuje obszary graniczne pomiędzy Polską, Białorusią i Ukrainą. Polska jest też największym skupiskiem bociana białego.

Climate

Poland has a continental climate, with moderate, changeable weather: Cold, cloudy, moderately severe winters with frequent precipitation and mild summers with frequent showers and thundershowers.

Nature

The terrain of Poland is mostly flat plain; mountains along southern border. The lowest point is near Raczek Elblaskie (-2 m); the highest point is Rysy in the High Tatra Mountains (2,499 m).

The country's natural resources consist mainly of coal, sulphur, copper, natural gas, silver, lead and salt. More than 45 % of the terrain could be used for farming; 27% of the country is covered with forest.

Poland's nature is protected in 23 national parks, over 1,300 nature reserves and 120 landscape parks, which makes around 1/3 of the countryside area. There are more than 33,000 species of animals, including invertebrates. The largest animal in Europe – the bison – is found in the borderland areas of Poland, Belarus and Ukraine. Poland is Europe's biggest home to the white stork.

Główne wskaźniki ekonomiczne (2007 r.)

Wzrost PKB:	6,5% PKB
Inflacja:	2,5 %
Stopa bezrobocia:	12,8 %
Przeciętne wynagrodzenie ok.:	2700 PLN (820 euro)
Użytkownicy internetu:	11 mln

Źródło: The World Factbook

Main economic indicators (2007)

GDP:	6,5%
Inflation:	2,5 %
Unemployment rate:	12,8 %
Average salary:	approx. 2700 PLN (820 euro)
Internet users:	11 million

Source: The World Factbook

Famous Polish People

1. Adam Malysz (born 1977) – Ski jumper
2. Andrzej Wajda (born 1926) – Director
3. Czesław Miłosz (1911-2004)
Poet, prose writer, essayist, translator
4. Frederic Chopin (1810-1849)
Pianist & composer
5. John Paul II. Karol Wojtyła (1920-2005) Pope
6. Krzysztof Penderecki (born 1933)
Composer & conductor
7. Lech Wałęsa (born 1943)
Trade union activist & politician,
President of Poland 1990-1995
8. Maria Skłodowska-Curie (1867-1934)
Physicist & chemist
9. Nicolaus Copernicus (1473-1543)
Astronomer
10. Roman Polanski (born 1933)
Actor & director
11. Tomasz Stanko (born 1942)
Jazz musician
12. Aleksander Kwaśniewski (born 1954)
President of Poland 1995-2005
13. Wisława Szymborska (born 1923)
Poet & literary critic

Source: Ministry of Foreign Affairs, Poland
Some their portraits you may find in the chapter
„Famous Polish People”: <http://www.youth.org.pl/>.

Odkrywanie

Polski

Discovering Poland

*La Pologne? La Pologne? Tam strasznie zimno, prawda?
Pas du tout – odpowiadam lodowato.
Wisława Szymborska*

*La Pologne? La Pologne? Isn't it terribly cold there?
Pas du tout – I answer icily.
Wisława Szymborska*

Pewnego razu wybrałem się do księgarni i kupiłem kieszonkowy przewodnik na temat zwyczajów i nawyków występujących w różnych krajach europejskich. Na każdy kraj przeznaczono mniej więcej dwie strony, które miały przygotować ludzi wyjeżdżających za granicę. Kwintesencję tego, co napisano o Polsce można streścić następująco: Polska jest krajem katolickim (więc nie szalej z kawafami o papieżu!); Polacy są bardzo uprzejmi (nie zapomnij kupić kwiaty na imieniny!); przyjazne i osobiste relacje z ludźmi są kluczem do udanego pobytu za granicą (bez dodatkowych wskazówek! ☺).

Jako że katolicyzm i grzeczność już załatwiliśmy, możemy od razu skupić się na tym, jak nawiązywać osobiste relacje, czy też bardziej precyzyjnie: na komunikacji.

I once went to a bookstore and bought a pocket guidebook on customs and habits for different European countries. For each country they had about two pages that somehow meant to prepare people for going abroad. The essence of the two pages they wrote about Poland could be summarized as follows: Poland is a catholic country (so better don't mess around with jokes about the Pope!); Poles are very polite (so don't forget to buy flowers for name-days!) and a friendly and personal relationship is the key for a successful stay abroad (no further hints! ☺).

As Catholicism and politeness are already ticked off, we can immediately focus on how to establish personal relationships, or – more precisely – on communication.

Quiz: Jak wypadasz na skali polskości?

Spędziłaś/eś ostatnio co najmniej trzy godziny przy stole, jedząc i pijąc?

3 punkty za tak, 0 punktów za nie

Lubisz Prince Polo albo Princessę?

3 punkty za tak, 0 punktów za nie, -1 jeśli nie znasz ani jednego, ani drugiego

Czy kiedykolwiek kupiłaś/eś szampon czy pastę do zębów w kiosku?

2 punkty za tak, 0 punktów za nie, -2 jeśli nigdy niczego nie kupowałaś/eś w kiosku

Czy masz wyrobione zdanie na temat tego, jak powinno się robić bigos?

3 punkty za tak, 0 punktów za nie, -3 punkty jeśli nie wiesz, co to jest bigos

Spałaś/eś kiedyś na wysuwanym lub rozkładanym tapczanie?

2 punkty za tak, 0 punktów za nie, -2 jeśli nie masz takiego łóżka w domu

Przyjmowałaś/eś kiedykolwiek ponad 12 osób na powierzchni mniejszej niż 40 m²?

2 punkty za tak, dodaj 2 punkty jeśli maksymalnie 6 osób było gośćmi,
-2 jeśli Twoje mieszkanie jest większe

Jechałaś/eś kiedyś Maluchem?

2 punkty za tak, dodaj 2 punkty jeśli uważasz go za polski samochód, 0 punktów za nie,
-2 jeśli nie wiesz, co to jest

Wyniki:

17 i więcej: Wspaniale, jesteś nawet bardziej polska/i od Polaków...

10 do 16: Dobrze! Jesteś bardzo polska/i. Sprawdź może swoje korzenie...

1 do 9: No cóż, ciągle jest nadzieja, że uda Ci się dostać do kręgu. Przyłóż się trochę bardziej...

0 do -12: Niestety, jesteś z totalnie innej planety. Po prostu czytaj dalej...

Źródło: Klos Sokol, Laura (1997): *Shortcuts to Poland*, Warszawa 1997

Quiz: How Polish are you?

Have you recently spent over three hours sitting at a table, eating and drinking?

3 points for yes, 0 points for no.

Do you like Prince Polo or Princessa?

3 points for yes, 0 for no, -1, if you don't know what either one is.

Have you ever bought shampoo or toothpaste at a kiosk?

2 points for yes, 0 for no, -2, if you've never bought anything at a kiosk

Do you hold strong views on how Bigos should be made?

3 points for yes, 0 for no, -3, if you don't know what Bigos is

Have you ever slept on a pull-out or convertible bed?

2 points for yes, 0 for no, -2 if there is not such a bed in your flat

Have you ever hosted 12 people in a place smaller than 40 sqm?

2 points for yes, add 2 points, if maximum six people where guests, 0 for no,
-2 if you live in a larger flat

Have you ever travelled in a Maluch?

2 points for yes, add 2 points, if you consider it as a Polish car, 0 if you haven't,
-2 if you don't know what it is

Results:

17 or more: Great, you're even more Polish than the Poles...

10 to 16: Fine! You are very Polish. Maybe you should check your family roots...

1 to 9: Well, there's still hope to get into the inner circle. Just try harder...

0 to -12: Sorry, but you are from a completely different planet. Just continue reading...

Source: (adapted) Klos Sokol, Laura (1997): *Shortcuts to Poland*, Warszawa 1997

Przełamywanie lodów

Twoje pierwsze słowa mają wpływ na to, jak sprawy się potoczą... W niektórych kulturach ludzie wymieniają krótkie *Jak się masz?*, na które zwykle pada odpowiedź *W porządku*, zanim jak zwykle przystąpią do sedna. Odpowiedź ma się nijak do tego, czy właśnie przeżyłeś/ęś cudowny dzień, czy po raz kolejny sąsiedzi grali Ci na nerwach, czy że właśnie Twój świat legł w gruzach.

W Polsce pytanie *Jak się masz?* lub *Co słychać?* ma na celu uzyskanie bardziej wyszukanej i szczerzej odpowiedzi. Kiedy zacząłem uczyć się polskiego, natknąłem się na listę możliwych odpowiedzi od *Wspaniale* po *Okropnie*. Połowa sugerowanych opcji była na (bardzo) pozytywnej części skali, jedna czwarta była neutralna, tj. *OK, tak sobie*, i co zaskakujące, tylko jedna czwarta była negatywna. Dlaczego zaskakujące? Moja własna skala dla Niemców wyglądałaby inaczej i każdy odcinek skali miałby co najmniej tyle samo opcji. Zdałem sobie sprawę, że ja też na ogół oczekuję szczerzej odpowiedzi, co zazwyczaj natychmiast kończy się poważną rozmową...

Generalnie, dość dużo czasu spędza się w Polsce na powitaniach i zagajaniu rozmowy. Po uściskach dłoni, pocałunkach czy uściskach, wymianie *Cześć* czy *Dzień Dobry* czy skinięciu głową, pytanie *Jak się masz?* lub *Co słychać?* jest zaproszeniem, żeby podzielić się czymś osobistym. I częściej niż w innych kulturach ludzie w Polsce oczekują, że mowa będzie nie tylko o pozytywnej stronie życia. Może to być początek rozmowy i podzielenia się przydatnymi informacjami czy udzieleniem rady.

Dzielenie się informacjami...

Narzekanie i ujawnianie czegoś mniej pozytywnego może być dobrą okazją, żeby udzielić drugiej osobie porady – a Polacy uwielbiają dawać rady. Nagle okazuje się, że mogą być nawet bardzo bezpośredni, mówiąc o tym, co powinno się zrobić lub czego nie czynić.

Na początku denerwowało mnie, kiedy ludzie zasypywali mnie poradami, przez co czułem się głupi i wydawało mi się, że dostaję rozkazy. Teraz nie przejmuję się tym. I mimo że (z racji mojego zawodu) udzielanie rad jest ostatnią rzeczą, jaką bym normalnie zrobił, coraz częściej łapię się na tym, że przejmuję takie zachowanie...

Dzielenie się wiadomościami i udzielanie rad było niezbędne w czasach komunizmu. Ludzie potrzebowali informacji, żeby jakoś przebrnąć przez dżunglę biurokracji. Niewiele informacji było dostępnych, trzeba je było zdobyć. A żeby to zrobić, należało zaangażować sieć powiązań rodzinnych, znajomych czy współpracowników. A jeśli to nie wystarczało, także nieznanymi dzielili się swoją wiedzą, żeby pomóc w trudnej sytuacji. Choć informacje są teraz o wiele bardziej dostępne, ich przepływ przez kanały społeczne jest ciągle dość wysoki.

Breaking the ice

With your very first words, you already influence how things will develop. In some cultures, people exchange a quick update with *How are you?*, which is usually answered by *Fine!* before they go into business as usual. The answer does not necessarily have anything to do with whether you had a great day, your neighbours got on your nerves AGAIN or your world just fell into pieces. In other countries – and I would see Germany among them – a quite honest answer is usually expected and so they tend to end up immediately in a serious conversation... Poland is somehow in-between. The question *How are you? (Jak się masz?)* or *What's new? (Co słychać?)* aims usually at a more elaborate and honest answer.

Also suitable answers vary from country to country. When I started to learn Polish, I found a list of optional answers on a scale from *Great! (Wspaniale)* to *Horrible! (Okropnie!)*. Half of the suggested options were on the (very) positive side of the scale, one fourth was neutral like *O.K. (tak sobie)* and – for me the most surprisingly – less than one fourth was really negative. My own scale for Germany would have looked different, minimum one-third for each part.

Generally, quite some time is spent on greeting and opening a conversation in Poland. After shaking hands, kissing or hugging, exchanging *Cześć* or *Dzień dobry*, nodding your head, asking *Jak się masz?* or *Co słychać?* is an invitation to share something of your personal life (except if you meet someone for the first time, of course). And more likely than in other cultures it seems that people in Poland expect to reveal something besides the bright side of your life. This may open the conversation to share some useful information or give advice.

Sharing information...

Complaining and revealing something less positive might be a good opportunity for the other person to give advice – and Poles love to give advice. Suddenly, they can even get very direct in what you should or shouldn't do.

In the beginning I used to get quite upset when people gave me advice in Poland, which let me feel stupid or felt like being given orders. Now I am more relaxed about it. And even if giving advice is one of the last things I would normally do (something to do with my profession...), more and more often I catch myself adopting this behaviour...

Sharing information and giving advice was essential during Communist times. People needed information to somehow get through the jungle of bureaucracy. Not much information was available, but had to be collected. For this you had to activate your network of family, friends or colleagues. And if this was not enough, also strangers would volunteer information to help you out of your misery. Although information is now more easily accessible, the flow of information through social channels is still quite high.

... i wydobywanie ich

Kiedy przygotowywaliśmy się do ślubu, zdarzyło się nie raz, że musieliśmy udać się do tego samego urzędu parokrotnie. Zawsze według podobnego schematu: pytalśmy, jakie zaświadczenia są wymagane, żeby uzyskać odpowiedni dokument. Za drugim razem, okazując żądane papiery, dowiedzieliśmy się, że jednego dokumentu, z innego urzędu, brakuje. Dlaczego nie powiedziano nam wcześniej, że jest potrzebny? Nie zadaliśmy właściwego pytania... Wiem, że teraz pewnie myślicie o sprytnym: *Czy może mi pani powiedzieć, jakie dokumenty są wymagane? Czy to WSZYSTKIE wymagane dokumenty?* Cóż, nie jest to takie proste! Też próbowaliśmy, ale nie są to właściwe pytania.

Najlepiej spytać się innych ludzi, którzy już mieli doświadczenie z przepisami konkretnego urzędu czy też konkretnego urzędnika za biurkiem. Oczywiście, często zależy to od wieku i dobrej woli drugiej osoby, ale ze strukturalnego punktu widzenia polskie urzędy (w przeciwieństwie do sfery biznesu) są ciągle daleko od zapewnienia właściwego poziomu obsługi klienta. Potrzeba nowych pokoleń, aby zmienić mentalność urzędników. Pracownicy urzędów z długim stażem pracy, którzy przez większość życia podtrzymywali stare urzędowe rytuały, są pod tym względem raczej beznadziejnymi przypadkami...

Norman Davis napisał swego czasu, że każda dyktatura rozwija skomplikowany system przepisów administracyjnych, pracy papierkowej i biurokracji, żeby dać co robić swoim obywatelom, by nie wpadło im do głowy nieprzestrzeganie systemu. W niektórych urzędach wydaje się, jakby nic się od tamtego czasu nie zmieniło...

Przechodzenie nad „Czym się zajmujesz?”

Każda kultura ma swoje reguły nie tylko co do tego, jak się przywitać czy zacząć rozmowę, ale też, jakie tematy poruszają przy poznawaniu ludzi. Jednym z moich standardowych pytań otwierających rozmowę jest: *Co robisz?*, co zazwyczaj odnosi się do studiów, pracy czy cokolwiek innego, czym zajmuje się mój rozmówca. Na polu wymian międzynarodowych prowadzi to zwykle do dyskusji i wielkiej wymiany zdań na temat różnych projektów, jakie ludzie właśnie realizują albo chcą zrealizować.

No cóż, w Polsce ten „zagajnik” okazał się totalną klapą. Albo uchylałem drzwi dla fali narzekań (jako że praca była ostatnią rzeczą, o której mój rozmówca miał kiedykolwiek ochotę rozmawiać), albo znajdowałem się w sytuacji małego przesłuchania, gdy zadawałem jedno pytanie po drugim, aż zdawszy sobie sprawę z tego, co się dzieje, przestawałem. Co gorsza, prawie nikt mnie nie pytał, co ja robię. Mój temat numer 1 przepadł i naprawdę odczułem jego brak.

Z powodu takiej, a nie innej sytuacji ekonomicznej i obecnego rynku pracy w Polsce temat pracy jest zdecydowanie nie najlepszym wyborem. Młodzi ludzie nie mają tak naprawdę szansy wolnego wyboru pracy: większość tych, którzy się realizują, robi to za granicą. Poza tym, co takiego przyjemnego jest w mówieniu o pracy?

Jest tu wplątana też inna kwestia. W niektórych kulturach zadawanie pytań oznacza zainteresowanie drugą osobą. Czy więc sytuacja odwrotna też jest prawdziwa? Jeśli nie zadaje się pytań, czy to oznacza brak zainteresowania drugą osobą? W przypadku Polski odpowiedź brzmi: definitywnie nie. A więc jak to działa w Polsce? Nie jest to tylko kwestia wyboru właściwego tematu. Zdecydowanie poznawanie drugiej osoby w stylu wywiadu nie zdaje egzaminu. Zaskoczyło mnie, że otaczający mnie ludzie mieli dość wyraźny obraz mojej osoby poprzez najzwyklejsze obserwacje tego, co robię, wymianę opinii ze mną, czy słuchanie tego, co miałem do powiedzenia – i to na długo, zanim wymieniliśmy się osobistymi informacjami.

... and extracting it

If the issue of information comes to (state) administration, it's the complete opposite. Information won't be shared voluntarily, but rather has to be extracted from the other person. Don't take it for granted that that administration provides you with the necessary information.

When we prepared the official papers for our wedding, it didn't happen once that we had to go to the same office several times. It always followed a similar pattern: we asked which papers we had to collect to get the stamp under our document. When we came the second time to present the required papers, we got informed that still one paper from another administration was missing. Why didn't they tell us in advance? – We didn't ask the right question... I know you might be thinking now about a clever question like: *Could you please tell me which papers are required? Are these ALL papers I need?* – Well, it's not that easy! We tried of course, but these are also not the right questions...

The best way to find out is to ask other people who already have experience with the regulations of this administration and especially with this person behind the desk. Of course, it often depends on the generation and the good will of that person, but from a structural point of view, Poland's state administration (unlike the business field) is still far away from providing a proper customer service. It will take new generations to change the mentality of state officers. Long-term employees of state offices who spent a greater part of life keeping up the old office rituals are rather hopeless cases in this respect...

Norman Davis once wrote that each dictatorship develop a complex system of administrative regulations, paperwork and bureaucracy to keep its citizens busy and away from thinking about disobeying the system. In some state offices it seems as if nothing has ever changed...

Getting over „And what do you do?”

Every culture has not only conventions on how to greet and open a conversation, but also which topics are appropriate to bring people into closer contact. One of my standard opening questions is *What do you do?* (*Co robisz?*) which usually refers to studies, to work or anything else one is occupied with. In the field of International Youth Exchanges this normally leads to a great exchange on various projects people are running at the moment or are about to realize.

Well, in Poland this opener crashed completely. I either opened the door for a wave of complaints (because the work of the other person was the last thing s/he ever wanted to do) or I found myself in a kind of interrogation, imposing one question after the other till I realized what I was doing and stopped. And what was worse, normally hardly anyone asked me what I did. My number 1 topic was gone, and I really missed it.

Due to the economic situation and the current job-market in Poland, the topic of work is definitely not the best choice. Young people don't have a real opportunity to freely choose their job; most of those who realize their destiny go abroad. And besides, what fun is there talking about work...

But there is another important issue involved here. In some cultures asking questions means showing interest in someone. Consequently the more questions you ask, the more you show that you are interested in the other person (and vice versa). But is the opposite of this sentence also true? If you don't ask, does it mean you're not interested in the other person? For Poland the answer is: definitely not. So how does it work in Poland? – It's not only a matter of choosing the right topic. For sure, very often the interview-style of getting to know one another doesn't work. It surprised me that people around me got a very clear picture about me by simply observing what I was doing, exchanging opinions with me or listening about stories I was telling – long before we exchanged personal data.

Życie towarzyskie

W miejscu pracy jest wiele okazji do dzielenia się nowinami i do życia towarzyskiego. Ludzie nie rzucają po prostu *Dzień dobry*, przechodząc przez biuro w drodze do swojego biurka, gdzie natychmiast zasiadają do pracy (byłby to raczej wskaźnik żałostnego miejsca pracy!). Początek dnia to cenna okazja, aby podzielić się najświeższymi informacjami o: sąsiadach (*Wczoraj w nocy urządzili wielką imprezę*, skarga nr 1), wizycie teściów (*Zostali cały tydzień!*, skarga nr 2 do 10), mieszkaniu (*Zalane!*, problem nr 1), swoim psie (*Martwię się – nie ugania się za kotami*, problem nr 2) czy najnowszymi sugestiami na zakupy (*Byłeś już w...? Mają niezłe piżamy!*, rada). Można podzielić się czymś osobistym, zdradzić coś o sobie (np. dziwactwa w stylu *Lepiej być nie może*), zdradzić marzenie (*Pewnego dnia...*), a jeśli wyrażisz swoje zainteresowanie Polską i mówisz choć trochę w tym śmiesznym języku, masz ich już w kieszeni...

Specjalnym względem cieszą się w Polsce imieniny. Jak zauważysz kwiaty czy ciasto, bądź przetowarzyski. Zatrzymaj się na chwilę, dowiedz się, czyje to imieniny, złóż życzenia – *Wszystkiego najlepszego* na początek wystarczy. I dołącz do grona gawędzących. Życzenia można składać na wiele sposobów, a to czy okazały się niezapomniane w dużej mierze zależy od wyobraźni... – sztuka sama w sobie. Na koniec krótka lista życzeń podstawowych: zdrowia, szczęścia, radości, miłości, sukcesów...

„Nie” to „nie” to „nie”, czy nie?

Już w procesie nawiązywania kontaktów możemy wejść w etap otrzymania zaproszenia. Dobrze się przygotowujesz: kupiłaś/eś kwiaty i nawet bardziej elegancko się ubrałaś/eś, żeby oddać honory wydarzeniu i wyrzucić pozytywne wrażenie. Częścią każdego zaproszenia w Polsce jest żwawa „zabawa w tak i nie”.

Powiedzmy, że w czasie imprezy gospodarz czy gospodyni oferuje Ci filiżankę herbaty, a Ty odmawiasz. Oczywiście będziesz zapytana/y jeszcze raz (może nie brzmiałaś/eś dość przekonująco za pierwszym razem...). Znowu grzecznie odmawiasz, ale po chwili gospodarz powtarza propozycję (może odmówiłaś/eś z grzeczności...). Zapewniaś, że wszystko w porządku, ale nie chcesz teraz herbaty (w ten sposób kupujesz trochę czasu...). Musowo propozycja padnie jeszcze raz (może zmieniłaś/eś zdanie...) i jeszcze raz (może w międzyczasie dopadło Cię pragnienie...), i jeszcze (może wyglądasz na zdesperowaną/ego, żeby napić się herbaty...), i znowu (teraz kiedy już może czujesz się bardziej zaklimatyzowaną/y...), i tak dalej, i dalej, aż w końcu ulegniesz...

Są osoby, takie jak ja, dla których „nie” oznacza po prostu „nie”. Jest to dość jasna odpowiedź – przynajmniej w moim mniemaniu. W Polsce wydaje się to mniej jasne lub ludzie to po prostu ignorują, szczególnie jeśli chodzi o jedzenie i picie. Polska gościnność jest znana. „Nie” daje gospodarzowi możliwość ponowienia propozycji, aż się zgodzisz. Tylko ci goście, którzy jedzą, zachowują się właściwie. Więc jak poprawnie powiedzieć „nie”? – Proste *Nie*, *dziękuję* na pewno Cię nie uratuje – musisz się przygotować na całą serię podziękowań, które możesz troszkę rozwinąć (*Bardzo dziękuję, ale już nie mogę*) a pomiędzy nimi możesz przemycić jakieś pochwały (*Dziękuję, pyszne było, ale teraz na pewno nie mogę*), żeby mieć pewność, że Twoja odmowa nie sugeruje, że jedzenie Ci nie smakuje...

To działa oczywiście w obie strony... Kiedy TY zaprosisz gości i zaproponujesz coś do picia/jedzenia, pamiętaj, że wstępne „nie” może być tylko zaproszeniem do gry „w przekonywanie”...

Socialising

If we come to the workplace, there are a lot of moments for sharing and socialising. People aren't just throwing some nodding and *dzień dobrys* through the room and then go straight to their workplaces to get down to work. (This would be rather an indicator for a miserable workplace!) These are valuable moments for sharing some news about your neighbours (*They had a huge party last night*; complaint Nr1), the visit of your parents-in-law (*They stayed the whole week*; complaint Nr2 to 10), your flat (*It's flooded*; concern Nr1), your dog (*He is not chasing cats, I'm worried*; concern Nr2), the latest tips about shopping (*Have you recently been to... they have neat pyjamas*; advice). You can share some of your personal information about yourself, confessing simple things (the as-good-as-it-gets kind of quirks) or reveal a dream (*... one day*) And if you express your sincere interest in Poland and speak some of their funny language, you have already won people's hearts...

Very special occasions in Poland are name-days. If you spot flowers or a cake, be proactively social. Stop for a moment, find out whose name-day it is, express All the best (*wszystkiego najlepszego*) which will do at the beginning. Then join the chatting circle. Best wishes can be expressed in very different ways and it's up to people's creativity to make it somehow special... – an art in itself. Here is a short list of some of the more common things to wish: health (*zdrowia*), happiness (*szczęścia*), joy (*radości*), love (*miłości*), success (*sukcesów*)...

„No” is a „no” is a „no”, or not?

In the process of contact making we may already enter the stage of receiving an invitation. You're well-prepared: you bought some flowers and even dressed up a bit to honour the event and make a good impression. Part of every invitation in Poland is a lively yes-and-no-game.

Let's say, during the invitation your host offers you a cup of tea and you declined. Of course you have to be asked twice (maybe you didn't sound convincing enough the first time...). You politely decline again, but after a short while, your host repeats his offer (maybe you were too polite to accept the first time...). You reassure him that you're fine (which will buy you some time). For sure, you're asked once again (maybe you changed your mind...) and again (maybe meanwhile you have become thirsty...) and again (maybe you look very desperate to have a tea...) and again (maybe finally now you feel more familiar with the situation...) and so on and so on...

For some people like me a „no” is simply a „no”. It's quite a clear answer – at least I think so. In Poland it seems not so clear or people just ignore a simple „no”, especially if it comes to eating and drinking. Polish hospitality is well known. A „no” just gives your host the opportunity to re-offer and insist until you give in. Only guests who keep on eating behave properly. And your host will take care that you behave properly. So how to say properly „no” then? Simply *No, thank you!* (*Nie, dziękuję*) won't save you; it rather needs a whole series of *dziękuję*'s, which you might slightly extend (*Bardzo dziękuję, ale już nie mogę*) and should be used to smuggle a few compliments (*Dziękuję, pyszne było ale teraz na pewno nie mogę*) to make sure that your refusal does not imply that you didn't enjoy the food...

This works both ways, of course... When YOU are the host and offer people something to drink/eat, remember that an initial „no” may be an invitation to start the „convincing game”...

Sztuka komunikowania nie wprost

W pewnych kulturach przechodzi się bezpośrednio do sedna sprawy. Praca i czas wolny to dwie różne rzeczy. Tam dobre relacje osobiste są następstwem dobrych relacji zawodowych. W Polsce dobra atmosfera i osobiste relacje są warunkiem dobrej współpracy. Temat staje się trudny i drażliwy, kiedy dochodzi do krytyki.

Wyobraź sobie, że ktoś sknocił coś w Twoim projekcie. Jesteś szczerą/y i bezpośrednią/i, więc mówisz tej osobie o tym otwarcie, przez co możesz doświadczyć jednej z następujących reakcji: albo osoba ta całą winę weźmie na siebie, a Ty zaczniesz żałować, że poruszyłaś/eś ten temat, albo dostaniesz „ochrzan” (jeśli trafiło na szefa), albo, najprawdopodobniej, osoba ta zrzuci winę na biurokrację (te %\$*# urzędy!), sytuację (okropne korki...) lub inną osobę (Marek zapomniał...).

We wszystkich tych przypadkach nie rozwiązuje się sprawy. Jeśli ktoś spodziewa się reakcji w stylu *Zawaliłem, zobaczmy, jak to można naprawić* słyszy raczej: *Zawaliłem, ale to nie była moja wina* (co niekoniecznie oznacza załatwienie problemu). Po krytyce, jeśli nie zdarzy się taka właśnie reakcja, to alternatywnie kończy się na tym, że osoba krytykowana przyjmuje to bardzo osobiście (co oznacza, że trzeba zrobić wszystko, by odnowić dobrą atmosferę).

Trudno powiedzieć, jak sobie radzić z takimi sytuacjami. Niektórzy radzą, żeby w ogóle nie krytykować. Inni próbują szczęścia w nowoczesnych technikach dawania informacji zwrotnej i starają się równoważyć aspekty pozytywne i negatywne (Polacy są dobrzy w wyłapywaniu tych negatywnych...). Jeszcze inni mogą z kolei optować za stylem komunikowania nie wprost i w końcu – są ludzie, którzy sugerują wypróbować wszystkiego po trochu.

Pożegnania

Jeszcze jedna rzecz na temat powinności gościa i gospodarza. Będąc gościem, nie możesz tak po prostu wyjść. Każdy ruch w stronę drzwi spotka się z protestem typu: *Już? Dlaczego?, Co wam się tak spieszy?, Jeszcze jest wczesnie!* itp. Właściwa ceremonia pożegnań trwa. Trzeba wymienić mnóstwo podziękowań i komplementów: za przyjemny wieczór, za fajne towarzystwo, za pyszne jedzenie, za wspaniałą rozmowę itd. Trzeba też obgadać sugestie kolejnego spotkania w kawiarni, w projekcie czy u Ciebie w domu. Po zapewnieniu bycia w kontakcie, dziesiątkach *Cześć, Do widzenia, Do zobaczenia* czy *Na razie* możesz wyjść...

The art of indirect communication

In some cultures it's common to get straight to business. Work and free time are strictly divided. There, a good personal relationship comes after a good professional relationship is established. In Poland a good atmosphere and personal relationship is a condition for a good working co-operation. This becomes difficult and touchy when it comes to criticism.

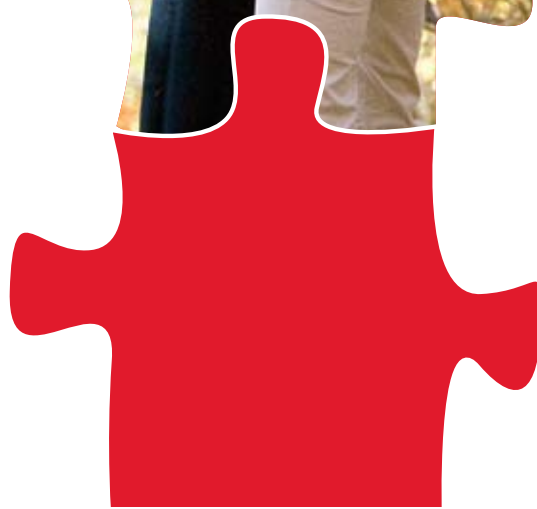
Imagine that someone messed something up in your project. Honest and straightforward as you are, you tell this person so and you might experience one of the following reactions: this person will put all the blame on him/herself and you soon feel sorry that you told him/her, this person might tell you off (if s/he is your boss), but most likely this person will point her/his finger at bureaucracy (the %\$*# city administration...) or the situation (terrible traffic jams...) or another person (Maciek forgot...).

However, in all these cases it's not possible to come to the issue. If someone expects *I messed it up, let's see how we fix it.*, s/he receives more likely a reaction like *I messed it up, but it wasn't my fault.* (which doesn't lead necessarily to fixing the problem). Coming to criticism it's either that or that the person takes it personally (which means everything has to be done to re-establish a good atmosphere).

It's difficult to say how to deal with such situations. Some people advise not to criticise at all. Others find their luck in modern feedback techniques and try to balance positive and negative aspects (in Poland people are very good at picking out the negative ones...). Again others may plead to go for a more indirect style of communication. And last but not least, some people advise to try out a mixture of everything.

Good-bye sessions

One more thing about guest and host obligations. As a guest you can't just leave. Any move you make towards the door will raise a protest: *Already? Why? (Już? Dlaczego?), Why do you have to hurry? (Co wam się tak spieszy?), It's still early! (Jeszcze jest wczesnie!)*, etc. A proper good-bye ceremony takes quite some time. Loads of thanks and compliments have to be exchanged: for the pleasant evening (za przyjemny wieczór), for the good company (za dobre towarzystwo), for the delicious food (za pyszne jedzenie) and the splendid conversation (za wspaniałą rozmowę). Suggestions to meet again in a coffee place, in the project or at your place have to be discussed. After reassuring to stay in contact (będziemy w kontakcie), a dozen of good-byes (*Cześć, Do widzenia*) and see-yous (*Na razie, Do zobaczenia*) you may leave....

Odkrywanie Polski Discovering Poland

Oczywiście Twoje doświadczenia mogą okazać się inne! Wszystko w Polsce zmienia się w szybkim tempie, szczególnie ludzie i ich zwyczaje. Odkrywanie innej kultury to jak lot w symulatorze lotów. Przyrządy nawigacyjne informują Cię o prędkości, kierunku, wysokości lub że właśnie zderzyłeś się z górą. Obraz, jaki otrzymujesz, niewiele Ci powie o rzeczywistości. Nie wiesz, jak ona tak naprawdę wygląda tam na zewnątrz. Tak samo jest z inną kulturą. Postrzegasz w każdym momencie nowe rzeczy, interpretujesz wrażenia i decydujesz się na określony kierunek. Na pewno wiesz, kiedy idzie Ci dobrze, a kiedy masz „wypadek” z racji złamania jakichś kulturowych zasad. Możesz się zastanowić nad tym, co się dzieje i dlaczego tak się dzieje. W sumie, ciągle tworzysz nowe teorie o świecie, które rzeczywistość musi zweryfikować. Na koniec i tak nie będziesz pewny tego, co odkryłeś. Będziesz tylko pewny siebie samego.

Praktycznie rzecz biorąc (i tu korzystam z szansy udzielenia ostatniej rady): zapomnij o idei zrozumienia innej kultury – odkrywaj Polskę i może dowiesz się czegoś na jej temat, a na pewno nauczysz się czegoś cennego o sobie i o własnej kulturze...

Of course, YOUR EXPERIENCE WILL BE DIFFERENT! Everything in Poland is changing at high speed, especially the people and their customs and habits. So, everything written here may turn out to be wrong – or even worse... Discovering another culture is like flying in a flight simulator. Your instruments may tell you something about your speed and which direction you go; they inform you about your height or if you crashed already into a mountain. The picture you are getting will never tell you anything about reality. You don't know what the reality outside really looks like. It's the same with another culture. You perceive new things every moment, interpret the impressions you got and decide on going in a certain direction. You certainly develop a feeling if you are doing right or if you crash because you violated some cultural rules. You may reflect on and why things are going on like this. But all in all, you permanently construct new theories about the world, which have to be proved by reality. In the end you'll never be sure of what you found out. You'll be only sure about yourself.

Practically speaking (and using the opportunity for a last piece of advice): Forget about the idea of understanding another culture. Discover Poland and you might get to know something about Poland. But for sure you will learn something valuable about yourself and your own culture...

Informacje praktyczne

Practical information

Informacje praktyczne

Practical information

W zarysie

Dokumenty
 Jedzenie & picie
 Podróżowanie
 Pieniądze
 Poczta, telefon & komórki
 Godziny pracy/urzędowania
 Święta w Polsce
 Wiadomości & media
 Co jest grane?
 Czego słuchasz? – TOP 12 Przeboje polskiej muzyki

Overview

Documents
 Eating & drinking
 Getting around
 Money
 Post, telephone & mobiles
 Work and opening hours
 Holidays in Poland
 News & media
 What's on? Co jest grane?
 Czego słuchasz? – TOP 12 of Polish music

Dokumenty

Dowód tożsamości, paszport i wiza

Odkąd Polska dołączyła 1 maja 2004 r. do Unii Europejskiej, obywatele krajów UE nie potrzebują wizy, żeby wjechać do Polski. Zwykle do pobytu w Polsce wystarczy dowód osobisty. Dowód czy paszport powinien pozostać ważny co najmniej trzy miesiące dłużej niż przewidywany pobyt w Polsce. Jeśli pochodzisz z kraju, który nie jest członkiem UE, najlepiej sprawdź w polskim konsulacie w swoim kraju, jakie dokumenty mogą być wymagane. Będąc już w Polsce, nie ma możliwości ubiegania się o wizę.

Zameldowanie

Jak to zwykle bywa przy pobycie w nowym kraju trzeba się zameldować w miejscu zamieszkania. Podczas podróży turystycznej najczęściej robią to za nas inni: recepcja kempingu, schroniska młodzieżowe czy też właściciele pensjonatu, ale będąc w Polsce wolontariuszem, będziesz musiał/a zarejestrować się sam/a.

Żeby się zameldować, musisz udać się do Urzędu Miasta lub Gminy lub Powiatu i tam skierować się do Biura Meldunkowego. Miej przy sobie dowód tożsamości lub paszport i, na wszelki wypadek, dokument stwierdzający Twój cel pobytu w Polsce. Czeką Cię wypełnienie formularza z podstawowymi danymi. Warto skorzystać z pomocy Twojego opiekuna. Pewnie wie najlepiej, jak załatwia się sprawy w lokalnym urzędzie i w razie potrzeby może pomóc w tłumaczeniu.

Zezwolenie na pobyt tymczasowy

Jako wolontariusz EVS najprawdopodobniej będziesz przebywać w Polsce dłużej niż 90 dni, a to już wymaga zezwolenia na pobyt. Można je uzyskać w Urzędzie Wojewódzkim (UW), który – jeśli przebywasz w stolicy regionu – znajduje się w Twoim mieście lub w największym mieście w okolicy. Będąc w UW, idź do Wydziału ds. Cudzoziemców. Będziesz musiał/a wypełnić kolejny formularz, załączyć 2 kolorowe fotografie i mieć przy sobie takie dokumenty, jak: zameldowanie, dowód tożsamości lub paszport, dokument stwierdzający, że jesteś w Polsce wolontariuszem w ramach europejskiego programu „Młodzież w działaniu” i, co najważniejsze – że koszty wyżywienia, zakwaterowania i ubezpieczenia są pokrywane przez ten program. Znowu najlepiej skorzystać z pomocy kogoś z Organizacji Goszczącej lub Koordynującej, żeby nie musieć kilkakrotnie tam chodzić...

Documents

Identity card, passport and visa

Since Poland joined the European Union on the 1st of March 2004, citizens of EU countries don't need a visa to enter Poland. Usually your ID is enough for your stay here. The ID or passport should be valid at least three months longer than your stay in Poland. If you are from a non-EU country check what documents may be needed with the Polish consulate in your country. Once you are here there is no option to apply for a visa within Poland.

Registration

As usual, when you are in another country you normally have to register in the place where you stay. When travelling as a tourist, usually the reception of camping places, youth hostels or the hosts of private accommodation will do this for you, but when you stay as a volunteer in Poland, you'll have to do it yourself.

For the registration (zameldowanie) you have to go to the city administration (Urząd Miasta/Gminy/Powiatu) and look for the registration office (Biuro Meldunkowe). Bring your ID or passport and just in case a document that proves your purpose of stay. You'll need to fill a special form with basic info including the temporary address, which your landlord has to sign, so it's a good idea to arrange it together with your tutor. S/he probably knows best how to deal with local administration and can help with translation if necessary.

Permission for temporary stay

As an EVS volunteer you most likely stay longer than 90 days in Poland and this requires a permission to stay (zezwolenie na pobyt). You can get this permission at the regional administration (Urząd Wojewódzki), which is in the same city (if you happen to stay in the capital of the region) or in the biggest town nearby. Go to the Department of Foreigners (Wydział ds. Cudzoziemców). You'll need to fill another form, enclose two coloured photographs and have other documents available: the registration, your ID or passport and a document that proves that you are in Poland as a volunteer in the frame of the European Programme Youth in Action, and that – most important – the costs of food, accommodation as well as insurance are covered by this programme. Again it's best if you ask for help in your project, not to make this visit several times...

Ambasady i konsulaty

Jeśli z jakiegokolwiek powodu musisz skontaktować się z Twoją ambasadą czy konsulem, możesz znaleźć ich adresy i numery telefonów na stronie internetowej Polskich Ksiąg Telefonicznych: <http://www.pkt.pl>. Informacje są także dostępne na stronie internetowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP: <http://www.msz.gov.pl>. Możesz wybrać najpierw wersję międzynarodową (international version), po czym kliknąć na „Advisory for citizens of the European Union Travelling to Poland after May 1st 2004” („Porady dla obywateli Unii Europejskiej podróżujących do Polski po 1 maja 2004”), gdzie znajdziesz listę adresową ambasad; lub wersję polską – kliknij na „Placówki państw obcych w Polsce”, w sekcji KONTAKT.

Jeśli zaginął Twój paszport czy dowód tożsamości, Twoja ambasada/konsulat zaopatrzy Cię w tymczasowe dokumenty lub przynajmniej dokument, który pozwoli Ci wrócić do kraju. Zwykle musisz przedstawić pismo z policji (oficjalnie potwierdzające zgłoszenie zaginięcia Twoich dokumentów), dwa zdjęcia i pieniądze na opłatę formalności. Sprawdź zawnazu, co jest wymagane przez Twój kraj w sytuacjach awaryjnych.

Embassies and consulates

If – for any reason – you have to get in contact with your embassy or consulate, please find addresses and phone numbers for all embassies and consulates in Poland at the website of the Yellow Pages Poland: <http://www.pkt.pl>. Information is also available on the website of The Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland: <http://www.msz.gov.pl> (You can choose the international version and then click on „Advisory for citizens of the European Union Travelling to Poland after May 1st 2004” where you will find the list of embassies; or in the Polish version click on „Placówki państw obcych w Polsce”, in the KONTAKT section)

If your ID or passport got lost, your embassy/consulate can provide you with temporary documents or at least a document that will allow you to travel home. Usually you have to bring a police document (which officially states the loss of your documents), two pictures and money to pay a fee for that. Please check in advance if your country requires anything more in emergencies.

Jedzenie i picie

Bary mleczne

Najtańszym sposobem, żeby coś zjeść, jest wybranie się do baru mlecznego. Te wyglądające jak stołówka, oferujące proste warunki bary są spuścizną po dawnych, komunistycznych czasach. Dziś są częściowo sprywatyzowane lub dotowane przez miasto, stąd ich jakość może się różnić. Niektóre nie wyglądają zbyt zachęcająco, ale w większości okazują się miejscami, gdzie można zjeść smaczną zupę i pierogi, z których często są znane.

Bary mleczne są prawie wszędzie w Polsce, może z wyjątkiem wsi, i można w nich spotkać interesującą mieszankę ludzi: robotników, studentów, emerytów, bezrobotnych, bezdomnych, itd.

Nastaw się na samoobsługę i menu po polsku, wywieszone gdzieś na ścianie. Te miejsca znane są z dużej różnorodności „domowych” dań tradycyjnej kuchni polskiej oferowanych za bardzo niską cenę. Możesz tam za parę złotych zjeść posiłek złożony z kilku dań!

Milk Bars (Bary Mleczne)

The cheapest way of getting something to eat is to go to a milk bar (bar mleczny). These canteen-like bars, offering very simple conditions, remain the legacy of former, communist times. Now they are partly run privately or are subsidised and therefore may differ very much in terms of quality. Some places may not look too inviting, but most provide tasty soups and turn out to be well-known pierogi-places.

Milk Bars are almost everywhere in Poland, well maybe except the countryside, and you can come across quite an interesting mix of people there: workers, students, pensioners, unemployed, homeless, etc.

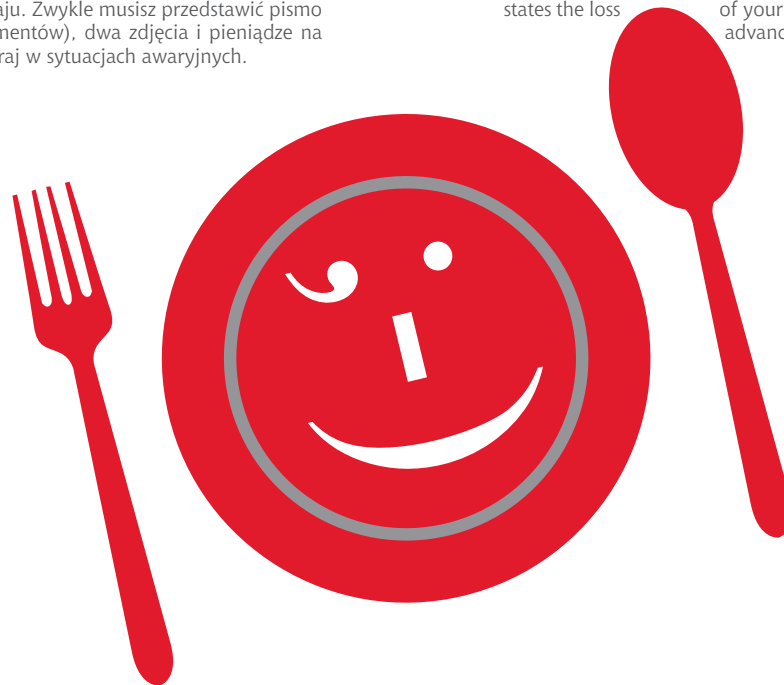
Expect self-service and the menu only in Polish displayed somewhere on the wall. The places are known for a great variety of mostly typical, homemade-like Polish dishes at a very low price. You can get a few-course meal for just a few zlotys!

Inne bary - wegetariańskie i niewegetariańskie

Bary mleczne wydają się dziś w mniejszości w stosunku do wszelkiego rodzaju barów, które rozprzestrzeniły się w kraju w ciągu ostatnich 10-15 lat. Bary szybkiej obsługi, bistro, wszelkiego rodzaju pizzerie itp. można szczególnie łatwo znaleźć w miastach. Niektóre miejsca specjalizują się w konkretnych daniach, np. naleśnikach czy pierogach lub kebabach, ale w większości z nich znajdziesz wszystkiego po trochu. Są droższe od barów mlecznych, ale ciągle stosunkowo tanie. Wegetarianom nie będzie zbyt łatwo w tym zdominowanym przez mięso kraju, ale powstaje coraz więcej barów wegetariańskich (np. GreenWay, jak na razie tylko w większych miastach), poza tym w każdym barze znajdują się dania bezmięsne...

Other bars - vegetarian and non-vegetarian ones

Milk Bars seem to be a minority among all kinds of other bars that have spread all over the country in the last 10-15 years. Fast food bars, snack bars (bistro), all kinds of pizzerias, etc. are especially easy to find in towns and cities. Some places specialize in certain foods like pancakes (naleśniki) or pierogi (dumplings) or kebab, but in majority of them you'll find a bit of each. They are more expensive than milk bars, but still reasonably cheap. Vegetarians won't find it too easy in this meat-dominated country, but there are more and more vegetarian bars opening (like GreenWay, for now mainly in cities), and in every bar there will be dishes without meat...

Eating and drinking

Kilka typowych dań

O ile nie jadasz tylko w takich miejscach, jak McDonald's, Pizza Hut, Sphinx itp., to masz dużą szansę odkryć takie dania, jak:

Wszelkiego rodzaju zupy... Polska ma cudowne i przesmaczne zupy. Żurek jest kwaśną zupą robioną na zakwasie, często serwowaną z ziemniakami i jajkiem. Barszcz czerwony robi się z buraków, jest lekko kwaśny i często podaje się go z krokieciem lub uszkami z grzybami. Poza tym są jeszcze: zupa grzybowa (z grzybów leśnych), ogórkowa, pomidorowa, kapuśniak i wiele, wiele innych...

Naleśniki mają zwykle przeróżne nadzienia, np. pikantne i często z mięsem lub na słodko z twarogiem, z owocami, tj. jagodami czy truskawkami, z lodami czy po prostu z cukrem i cynamonem.

Placki ziemniaczane to takie „naleśniki z ziemniaków”. Zjada się je ze śmietaną i cukrem lub pikantnym sosem.

Pierogi to kluski nadziewane różnymi smakołykami, mogą być słodkie lub pikantne. Najpopularniejsze nadzienia: pierogi ruskie (ich nadzienie to mieszanka ziemniaków, białego sera i przypraw), z kapustą i grzybami oraz z mięsem.

i jako dodatek – tzw. surówka, czyli sałatka z kapusty i/lub innych surowych warzyw.

To całkiem sporo, ale jest jeszcze wiele potraw do odkrycia! A jeśli chcesz samemu spróbować zrobić je w domu, przepisy znajdziesz w rozdziale „Co by tu zjeść?”. Znajdziesz tam również więcej nazw polskich potraw z tłumaczeniem, co pozwoli Ci przetrwać w miejscach, gdzie menu jest tylko po polsku...

Smacznego!

... i jedno słowo na temat alkoholu

Latem może Cię najść ochota na piwo na świeżym powietrzu. W ogródku piwnym to żaden problem, ale jeśli kupisz puszkę czy butelkę piwa lub jakiś inny alkohol w sklepie, pamiętaj, że według nowych przepisów z 2003 r. picie alkoholu w miejscu publicznym jest zabronione. Zauważysz, że ten przepis nie jest wszędzie przestrzegany, ale jeśli się przyjrzyysz, zobaczysz też, że niektórzy delektują się swoim napojem owiniętym w papierową torebkę. Na pewno natkniesz się w Polsce na wódkę. Spróbuj, ale nigdy nie pij jej sam/a, nie mieszaj wódki z innym alkoholem i podjadaj w czasie picia coś słonego lub kwaśnego... (Spróbuj NIE zrobić tego, a przekonasz się, o co mi chodziło...) ☺

Some typical dishes

Unless you go only to McDonalds, Pizza Hut, Sphinx etc., you have a good chance to explore such typical dishes as:

All kinds of soups... Poland has wonderful and delicious soups. Żurek is a sour soup based on leavening, often served with potatoes and an egg. Barszcz czerwony is made from beetroots, also a bit sour and often served with a pastry or dumplings with mushroom filling. And then there are: wild mushroom soup (zupa grzybowa), sour cucumber soup (ogórkowa), tomato soup (pomidorowa), sour cabbage soup (kapuśniak) and a lot more.

Pancakes (naleśniki) have usually different fillings, e.g. spicy ones (pikantne) often with meat (nalesniki z mięsem), or sweet ones (słodkie) with cottage cheese (z białym serem), with fruits like blueberries or strawberries (z jagodami/truskawkami), ice-cream (z lodami) or just with sugar and cinnamon (z cukrem i cynamonem).

Pancakes made from potatoes are called placki ziemniaczane. You eat them with cream and sugar or with a spicy sauce.

Pierogi are dumplings stuffed with different goodies, also sweet and spicy. Most common fillings include a mixture of potatoes and cottage cheese (pierogi ruskie), cabbage and mushrooms (z kapustą i grzybami) or meat (z mięsem).

And as a side dish – salad made from cabbage and other raw vegetables (surówka).

This may be enough, but there is a lot more to discover... Some more names of dishes with translation to help you survive in places where the menu is only in Polish you may find in the following chapter „What shall I eat?”...

Smacznego!

... and one word about alcohol

During summer you may feel like drinking some beer outside. That's no problem in a beer garden, but whenever you get a can of beer or other alcohol from a kiosk or a little shop, remember that this is forbidden to drink it in public according to the new law introduced in 2003. You may notice that this new law is not respected everywhere, but – having a close look – you may also discover more and more people enjoying their drink while having a paper bag wrapped around their bottle. Sure you will come across vodka (wódka) when you are in Poland. Try it but never drink alone, don't mix vodka with other alcohol and keep on eating (something salty or sour) while drinking... (Try NOT doing it and you'll know what I mean...) ☺

Podróżowanie

... pociągami i autobusami

Polskie miasta i wsie są połączone siecią transportu publicznego. Nie powinno być problemów z dojazdem do jakiegokolwiek celu, choćby w szczerym polu, nawet jeśli oznacza to wieki podróży i dzielenie prostych warunków z mnóstwem ludzi...

Pociągi

Pociągi wydają się najlepszym sposobem poruszania po Polsce. Nawet tereny wiejskie są ciągle połączone liniami pasażerskimi, choć wiecznie zadłużone Polskie Koleje Państwowe (PKP) od upadku komunizmu zredukowały wiele połączeń. Połączenia można sprawdzić w internecie na stronie: <http://www.pkp.pl/> (często bardzo wolno otwierającej się...).

Bilety (ale tylko na pociągi ekspresowe, InterCity czy EuroCity) można zamówić przez internet lub SMS-em. Należy wybrać połączenie, wydrukować potwierdzenie rezerwacji, po czym pokazać je konduktorowi i jemu też zapłacić za bilet (bez dodatkowych opłat). Jeśli kupujesz bilet na dworcu kolejowym (głównym/centralnym), warto pojawić się tam wcześniej, szczególnie w piątkowe popołudnia czy w święta – no chyba że lubisz stać w kolejkach...

Generalnie, jeśli nie zdążysz kupić biletu (i wymaganej miejscówki) wcześniej, możesz to zrobić za dodatkową opłatą w pociągu. W takim przypadku musisz znaleźć konduktora i zgłosić zamiar kupienia biletu. Jeśli nie powiadomisz zawnazdu konduktora, możesz zapłacić mandat.

Na dworcu odjazdy pociągów znajdziesz na tablicach z żółtym tłem, a przyjazdy – z białym. Pociągi pośpieszne, IC, EC i ekspresowe są zaznaczone kolorem czerwonym. Pokonują one dłuższe dystanse i łączą większe miasta. Wszystkie pociągi ekspresowe, TLK (Tanie Linie Kolejowe – coś pomiędzy pociągiem pośpiesznym a ekspresem), IC i EC wymagają obowiązkowego wykupienia miejscówki. Pociągi pośpieszne są znacznie tańsze, zatrzymują się częściej, i przywożą do celu w przyzwoitym czasie. Pociągi osobowe są najtańszą opcją podróżowania, ale są bardzo wolne, nie zawsze bezpieczne i zapewniają raczej podstawowe warunki.

Warto wiedzieć, że PKP podzieliły się na dwie firmy: PKP Intercity i PKP Przewozy Regionalne, które mają różne bilety. Łączenie różnych biletów na jeden przejazd, np. jadąc z Poznania do Wrocławia pociągami IC i dalej z Wrocławia do Krakowa pociągami pośpiesznym, wyniesie Cię o wiele drożej.

... by train and buses

A huge net of public transport system connects Polish cities and villages. It should be possible to reach almost every destination even in the middle of nowhere, even if this means spending ages travelling and sharing basic conditions with loads of people...

Travelling by train

Trains seem to be the best way of travelling around Poland. Even rural areas are still connected with passenger lines, although the eternally-in-debt Polish State Railway PKP (Polska Koleje Państwowe) has already cut down lots of lines since the fall of communism.

Connections can be checked on the website of PKP: <http://www.pkp.pl/> (often opening veeeery slowly...). On the right you will find „wyszukiwanie połączeń” that means „search connections”. Tickets (for express, Inter City and Euro City trains only) can be ordered via Internet or a text message. You choose a connection and print a ticket-reservation confirmation, show it to the ticket controller and pay for the ticket (without extra charge) on the train. If you buy your ticket at the railway station (dworzec kolejowy/główny/centralny), don't forget to be there early, especially on Friday afternoons or during holiday times – unless you enjoy queuing...

Generally, if you are late you may also get a ticket and a necessary reservation on the train. In that case you have to go directly to the ticket controller and let them know that you want to get a ticket. You'll have to pay an extra fee for this service, but if you do not notify the ticket controller in advance you may be fined.

At the station you find departure times (odjazdy) on yellow boards and arrivals (przyjazdy) on a white board. Inter City (IC, intercity), Euro City (EC) or Express (Ex, ekspresowy) trains are marked red. They cover long distances and connect bigger cities. A seat reservation (miejscówka) is obligatory on all express, TLK (Tanie Linie Kolejowe – Cheep Railways – something between fast train and express), Inter City and Euro City trains. A much cheaper means of choice are fast trains (pośpieszny). They stop more often and bring you to your destination in a reasonable time. Regular trains (osobowy) are the cheapest, but they are really slow, not always safe and provide rather basic conditions.

Be aware that the Polish State Railway split into two companies, the PKP Intercity and PKP Przewozy Regionalne (PR). Mixing different tickets for one trip, e.g. going from Poznań to Wrocław by Intercity and taking a fast train from Wrocław to Kraków will cost you a lot more.

Oferty specjalne

PKP wprowadziły różne oferty specjalne, które mogą Ci się przydać:

Bilet turystyczny

Bilet ten upoważnia Cię do nieograniczonych przejazdów (koszt: 60¹ zł II klasą i 80² zł I klasą) pociągami osobowymi i pośpiesznymi od godz. 18.00 dnia roboczego poprzedzającego dzień wolny od pracy (np. weekend) do 24.00 ostatniego dnia wolnego od pracy. Bilet ten umożliwia Ci podróż do niektórych pierwszych stacji za granicą Polski – jak na razie odnosi się to tylko do granicy niemieckiej i czeskiej.

Bilet wycieczkowy

Jeśli planujesz podróż do miejsca oddalonego do 200 km i chcesz tam jechać pociągiem osobowym lub pośpiesznym, warto zastanowić się nad kupnem biletu wycieczkowego. Gdy podróżujesz w jedną stronę masz 15% zniżkę, jeśli jest to bilet powrotny – zniżka wynosi 33%.

Bilet jest ważny od godz. 20.00 ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wolny od pracy/dni wolne od pracy, a jeśli masz bilet w obie strony, podróż musi być zakończona przed 24.00 ostatniego dnia wolnego od pracy. W zasadzie jest to kolejna opcja weekendowa!

Specjalne oferty są wprowadzane co jakiś czas, więc rozglądaj się za nimi...

1. W 2008 r.
2. W 2008 r.

Special offers

PKP introduced some special offers that you may find useful:

Tourist ticket (bilet turystyczny)

It entitles you to unlimited travel on regular and fast trains (60¹ PLN 2nd class and 80² PLN 1st class) from 6.00 pm of a working day preceding days off (weekend) till midnight on the last day off. This ticket allows you to travel to some first stations abroad – so far this refers only to the German and Czech border.

Trip ticket (bilet wycieczkowy)

If you're planning to travel to a place within 200 km and want to take a regular or fast train this may be an option to consider. If you travel one way you get a 15% discount, if it's a return ticket you have a 33% discount. The ticket is valid from 8.00 pm of a last working day preceding a day/days off, and if it's a two-way ticket, the journey must be finished by midnight of the last day off. Basically, it's another weekend option!

Tickets with reservations have to be bought some time in advance to get a reduction.

Other special offers and new discounts are introduced periodically, so it's good to be on the lookout for them...

1. W 2008 r.
2. W 2008 r.

Autobusy

Inną opcją podróżowania są autobusy. Przejazdy krajowe i zagraniczne oferuje wiele firm autobusowych. PKS (Polska Komunikacja Samochodowa) obsługuje połączenia zarówno między większymi miastami, jak i małymi miejscowościami, gdzie diabeł mówi dobranoc...

Komunikacja autobusowa ma reputację mniej solidnej niż pociągi i szczególnie jeżeli chodzi o przystanki w mniejszych miejscowościach (czy w „szczerym polu”...) warto być tam wcześniej przed oficjalnym odjazdem autobusu, jako że ten często kieruje się własnym rozkładem jazdy, i zarówno przyjazd przed czasem, jak i spóźnienia są normalne...

Bilety można kupić na dworcu autobusowym albo u kierowcy.

Także inne firmy oferują połączenia pomiędzy większymi miastami. Np. Polski Express obsługuje długodystansowe połączenia z i do Warszawy. Więcej informacji na ten temat po adresie: <http://polskiexpress.pl>.

Kilka wskazówek językowych...

- When is the next/last train going to...?
- One ticket to..., 2nd class, fast train, please.
- Two tickets to..., intercity, for non-smokers, please.
- A return ticket to..., regular train, please.

Some useful language tips...

- Kiedy odjeżdża następny/ostatni pociąg do...?
- Poproszę jeden bilet do..., druga klasa, pośpieszny.
- Poproszę dwa bilety na Inter City do..., dla niepalących.
- Poproszę bilet powrotny na pociąg osobowy do...

Travelling by bus

Another option of travelling is going by bus. National and international connections are provided by a lot of bus companies. The Polish State Company PKS (Polska Komunikacja Samochodowa) connects bigger cities as well as small villages in the middle of nowhere...

PKS has a reputation for being less reliable than trains, and especially at stops in the middle of nowhere it's good to be well in advance before the official departure as buses tend to be governed by their own timetable, and both coming too early and coming too late are very common...

Tickets can be bought at the bus station (dworzec PKS /dworzec autobusowy) or at the bus driver. Some companies offer connections between bigger cities. For example, the company Polish Express (Polski Express) offers long-distance connections from and to Warsaw. Information will be found at: <http://polskiexpress.pl>

Kilka wskazówek językowych...

- Excuse me, does this bus go to...?
- When will we be there?
- Could you please tell me, when we are in...?

Some useful language tips...

- Przepraszam, czy ten autobus jedzie do...?
- Kiedy tam będziemy?
- Czy może mi pan dać znać, jak dojedziemy już do...?

... autobusami miejskimi i tramwajami

Większe i średniej wielkości miasta oferują dobry system transportu publicznego, szczególnie usługi autobusowe, choć w głównych miastach Polski jeżdżą też tramwaje. Linie autobusowe można podzielić na: normalne, pośpieszne, nocne i podmiejskie, łączące centrum miasta z podmiejskimi „sypialniami”.

Opłaty różnią się w zależności od miejsca, ale przeciętnie przejazd kosztuje ok. 2-3 zł. Bilety na lokalne autobusy można kupić w kioskach (np. RUCH), sklepikach nieopodal przystanków czy w budkach firmy komunikacji miejskiej (mają różne nazwy w kraju – np. w Poznaniu: MPK, w Warszawie: ZTM itd.). W niektórych miastach można kupić bilet u kierowcy, co może kosztować 10-15% więcej.

Rodzaje biletów też mogą się różnić w zależności od miejscowości. Są bilety czasowe, upoważniające do jazdy autobusem i/lub tramwajem przez: 10, 30, 60 czy 90 minut. Są też bilety na przejazd, które są ważne w autobusie/tramwaju, gdzie zostały skasowane i nie można się przesiadać. Dodatkowo są bilety jednodniowe, kilkudniowe, tygodniowe, miesięczne, kwartalne itd.

Poza tym są bilety normalne i ulgowe, te drugie głównie dla dzieci i studentów, pod warunkiem, że mają przy sobie legitymację szkolną/studencką. Jeśli sam/a jeszcze studiujesz, niestety nie masz powodu do radości, gdyż międzynarodowe legitymacje studenckie nie upoważniają do zniżki.

Upewnij się, że masz bilet przed wejściem do autobusu/tramwaju i pamiętaj, żeby go skasować po wejściu. Komunikacja miejska jest często nawiedzana przez niewinnie wyglądających, bo ubranych „po cywilnemu”, kontrolerów biletowych, którzy mogą wlepić Ci mandat (60-150 zł), jeśli okaże się, że nie masz biletu lub jeśli jest on już nieważny. W niektórych miastach wymaga się osobnego biletu na bagaż (np. za plecak, walizkę), jeśli ten przekracza określone parametry.

Summa summarum, najlepiej poproś kogoś z Twojej miejscowości, żeby wytłumaczył Ci, jakie zasady panują akurat tam.

... by local buses and trams

Bigger and medium-sized towns offer a good system of public transport. The network offers mainly bus services although trams are also very common in the main cities of Poland. Buses operate as follows: regular (linia normalna), fast (linia pospieszna), night (linia nocna) and suburban, connecting the city centre with the sleeping districts (linia podmiejska).

The fares vary across Poland, but on average a trip costs you around 2-3 zł. Tickets for local buses and tram lines are available at several kiosks (RUCH kiosks, shops nearby bus and tram stops or at the counters of the local bus services (they have different abbreviations all over Poland, e.g. MPK in Poznań, ZTM in Warszawa, etc. In some towns it is also possible to get tickets at the bus driver or inside the tram but you may have to pay extra (10-15%).

The type of tickets (bilet, pl. bilety) may also be quite different from town to town. You find tickets, which are valid for a certain time (bilet czasowy) and allow you to go by buses/trams for 10, 30, 60 or 90 minutes. Commonly used are also single-use tickets, which won't allow you to change busses/trams or which allow you to go a certain number of stops. Additionally, there are day- and multi-day-tickets (bilet jednodniowy/kilkudniowy), weekly-, monthly- etc. tickets.

There are also normal (normalne) and discount tickets (ulgowe). The latter are mainly for kids and students, provided they have a student card on them. If you're still a student, don't get too excited as unfortunately having an international student card doesn't make you eligible for a discount.

Make sure, you have tickets before getting on the bus or tram and don't forget to stamp them. Local buses and trams are frequently checked by innocent-looking undercover ticket controllers, who can fine you 60 to 150 zł. if you haven't got a valid ticket. And finally, in some towns it is required to stamp an extra ticket for any kind of luggage, e.g. suitcases or backpacks, which is bigger than normal bag. All in all, check with someone local what the rules are in your destination...

Kilka wskazówek językowych...

- How much does a bus/tram ticket cost?
- One tram-ticket, please.
- Has tram Nr. 6 already left?
- When is the next bus going to the centre?
- Which bus is going to the main train station?
- Do I have to change? Where do I have to change?

Some useful language tips...

- Ile kosztuje bilet na autobus/tramwaj?
- Poproszę jeden bilet na tramwaj.
- Czy tramwaj nr 6 już jechał? Czy szóstka już jechała?
- Kiedy jest następny autobus do centrum?
- Który autobus jedzie na dworzec PKP?
- Czy muszę się przesiadać? Gdzie muszę się przesiadnąć?

... samochodem

Jazda samochodem może się niektórym wydać nie lada wyzwaniem, ale po jakimś czasie można się przyzwyczaić do prędkości i szaleństwa niektórych kierowców. Jeżdżąc samochodem, pamiętaj, że limit poziomu alkoholu we krwi wynosi 0.02% (= 0,2 promila).

... taksówką

Usługi taxi są dostępne właściwie wszędzie i niekoniecznie trzeba wydać fortunę, żeby z nich skorzystać. Jeśli chcesz skorzystać z taksówki na dworcu/lotnisku, posłuż się taksówką z numerem telefonu na samochodzie (np. „Radio-Taxi”) lub zamów taksówkę telefonicznie (na dworcach są zwykle miejsca, gdzie można to zrobić za darmo), żeby mieć pewność, że nie zostaniesz oszukany. Nie wsiadaj do samochodu, który wygląda bardziej na prywatne auto niż na taksówkę! Szczególnie w okolicach dworców/lotnisk można napotkać taksówkarzy, którzy jak tylko wyczują turystę, potrafią zawyżyć cenę nawet dziesięciokrotnie.

Słowo o chodzeniu pieszo

Przechodzenie przez ulicę wyda Ci się na początku niemożliwością. Także przejścia dla pieszych nie są w 100% pewne. Kierowcy powinni się zatrzymać przed zebłą, ale... Wkrótce rozpoznasz, które przejścia są bezpieczne, a na których trzeba szczególnie uważać. Jako pieszy nie przechodź przez ulicę na czerwonym świetle – policja może za to od Ciebie skasować 250 zł...

Podróż po Polsce

Częścią Szkolenia Wprowadzającego dla Wolontariuszy Europejskich jest sesja „Podróż po Polsce”. Podczas niej uczestnicy wyruszają w fikcyjną podróż po Polsce aby dowiedzieć się czegoś o różnych miastach, miejscach historycznych oraz turystycznych itp. Informacje o tych interesujących miejscach dostępne są na stronie internetowej: <http://www.mwd.org.pl> w rozdziale „Podróżowanie po Polsce”.

... by car

For some of you car driving in Poland may seem to be a challenge but after some time you will get used to the speed and craziness of some drivers. Remember – when going by car – that the blood/alcohol limit for drivers is 0.02%.

... by taxi

Taxi services are everywhere and you don't have to spend a fortune to use them. If you want to take a taxi from the station/airport, use only a taxi service with a phone number on the car (like „Radio-Taxi”), or even better call the taxi service (there are often places at the station where you can do it for free) to make sure you are not trapped. Don't get into a car that looks more like a private car than a taxi! Especially around train stations/airports you may find taxi drivers, who take up to 10 times more if they spot a tourist.

One word about walking

Crossing streets will seem impossible at the beginning. Also pedestrian crossings are not 100% safe. Car drivers are supposed to stop there, but... Soon you will get to know which crossings are safe, and which you should be especially careful at. As a pedestrian, you shouldn't cross the street at red lights. The police may charge you 250 zł for this...

Travelling around Poland

Part of the On-Arrival Training a session called „Podróż po Poland”. The basic idea of an imaginary tour of Poland about different towns. Information about these are provided in the chapter which can be found on the

for EVS volunteers is „Podróż po Polsce” – Travelling around this session is to embark on and get to know something areas, historical sites, etc. places interesting sights „Travelling around Poland”, website: <http://www.mwd.org.pl/>.

Pieniądze

Polską jednostką monetarną jest złoty (zł lub PLN), co dosłownie oznacza „golden”. Choć Polska jest już od maja 2004 r. krajem członkowskim Unii Europejskiej, to euro raczej nie będzie obowiązującą walutą co najmniej do 2010 r.

Kurs wymiany

Obecnie kurs wymiany za 1 euro wynosi ok. 4,50 zł (4,80 PLN, February 2009).
Kalkulator walutowy w internecie: <http://www.xe.com/ucc/>.

Wymiana walut

Pieniądze można wymienić w każdym banku czy większym hotelu, ale najprawdopodobniej zostaniesz obciążony/a za to dodatkową opłatą. Lepszym wyborem jest kantor wymiany walut (Exchange Office) – normalnie miejsca te nie pobierają prowizji od transakcji, choć warto spytać, czy prowizja jest pobierana. Wielką dogodnością jest fakt, że kantory często mieszczą się w okolicy lotnisk, dworców kolejowych i centrów turystycznych. Z drugiej jednak strony, zazwyczaj nie oferują one najlepszego kursu wymiany, więc warto wymienić mniejszą ilość pieniędzy tam i poszukać lepszej oferty.

Karty kredytowe

W wielu sklepach i restauracjach możesz używać karty płatniczej. W większych miastach bez problemu znajdziesz bankomat na prawie każdym rogu. Poza miastem znalezienie bankomatu może okazać się trudniejsze.

Otwarcie konta bankowego

Procedura otwarcia konta może się różnić w zależności od banku, ale w większości przypadków wypełnienie formularza z adresem itp. w banku i okazanie dowodu tożsamości wystarczą. Znowu warto skorzystać z pomocy opiekuna, który może zasugerować bank i pomóc uporać się z wypełnianiem papierów. Istnieje wiele różnych banków w Polsce, ale dobrze jest sprawdzić ich dostępność (szczególnie jeśli chodzi o bankomaty) w okolicy Twojego projektu. Do najbardziej znanych i najbardziej dostępnych należą banki PEKAO SA i PKO BP, wcześniej państwowe, korzystające z infrastruktury w całym kraju.

Money

The Polish unit of currency is the złoty (zł or PLN), literally meaning „golden”. Although Poland entered the European Union in May 2004, the introduction of EURO in Poland will probably not happen before 2010.

Exchange rate

Currently, the exchange rate for one Euro is about three-four Zlotys (4,80 PLN, February 2009).
Currency converter on the internet: <http://www.xe.com/ucc/>.

Exchange

Money can be changed at every bank and every major hotel, but it is likely that they will charge a fee for this. A better choice is an exchange office (kantor). Usually, these small offices don't take a commission for changing currency, but you'd better ask (Czy jest pobierana prowizja?). Most conveniently, „antors” are located at and around airports, train stations and in tourist centres. But they normally don't offer the best exchange rate so it is better only to change a small amount of money there and search a bit longer.

Credit cards

You can pay with your credit card in lots of shops and restaurants. It shouldn't be a problem to find an ATM (bankomat) at nearly every corner of a bigger city; in the countryside, it may be more difficult to find one.

Opening a bank account

The procedure may very depending on the bank, but in most cases filling a form with address, etc. in the bank and showing your ID or passport will do. Again help from a tutor may be useful to suggest a bank in the area and help you deal with the paper work. There are a lot of different banks in Poland, but it would be good to check how available they are (ATMs, etc.) in the area of your project. The most common or widely reaching networks seem to be PEKAO SA and PKO BP banks, formerly belonging to the state and benefiting from the state-wide infrastructure.

Informacje praktyczne

Poczta, Telefon i Komórki

Poczta

Poczta jest zazwyczaj otwarta od godz. 8.00 do 19.00 w dni robocze i do godz. 13.00-14.00 w soboty. W dużych miastach poczta główna jest zwykle otwarta 24 h i 7 dni w tygodniu.

Pocztówki i listy potrzebują ok. 7 dni, żeby dotrzeć do Twojego kraju, ale niebieskie znaczki priorytetowe powinny je trochę przyspieszyć...

Pocztówka	w obrębie Polski	1,45 zł	za granicę (UE)	2,40 zł
List normalny	w obrębie Polski	1,45 zł	za granicę (UE)	2,40 zł
List priorytetowy	w obrębie Polski	2,10 zł	za granicę (UE)	3,00 zł

(Sierpień 2008. Sprawdź te informacje. W Polsce ceny często się zmieniają...)

Telefony publiczne

Publiczne telefony obsługiwane przez Telekomunikację Polską, Netię itp., które można znaleźć w różnych miejscach, wymagają karty telefonicznej. Karta może być magnetyczna lub z chipem, oba typy są dostępne na pocztach w kiosku, już od 10-15 zł.

Telefony stacjonarne

Najdroższe są rozmowy telefoniczne pomiędzy godz. 8.00 a 20.00, a najtańsze po 22.00. Od 2004 r. firmy telekomunikacyjne wprowadziły możliwość tańszych rozmów, szczególnie za granicę. Takie połączenia bazują częściowo na łączach internetowych, co może wpłynąć na ich jakość. Żeby z nich skorzystać, musisz po prostu wybrać określony numer/prefiks, zanim wykręcisz numer właściwy, przez co opłaty są naliczane jak za rozmowy lokalne. Chcesz spróbować? ...

AleNumer: 0 708 108 108...
(a teraz wybierz numer kierunkowy do kraju itd.)

WpTelefon: 0 708 108 123...

TaniFon: 0 708 188 488 lub 0 708 177 677

And: 0800-Numbers are always free.

Practical information

Post, Telephone and Mobiles

Post offices

Post offices (poczta) are usually opened from 8.00 am to 7.00 pm on working days, and to 1.00-2.00 pm on Saturdays. You may find central post offices in bigger cities, which are opened 24 hours a day, 7 days a week.

Postcards and letters will still take some time to arrive in your country, approx. 7 days; blue „priority” stamps should make them slightly faster...

Postcard	Inside Poland	1,45 zł	Outside Poland (EU)	2,40 zł
(Standard) letter	Inside Poland	1,45 zł	Outside Poland (EU)	2,40 zł
Priority letter	Inside Poland	2,10 zł	Outside Poland (EU)	3,00 zł

(August 2008. Please check them, because prices in Poland change quite often...)

Public phones

Public phones provided by Polish Telecommunications (TP, Telekomunikacja Polska) or Netia are at various places and require a phone card. These may be with magnetic code or a chip, available at a post office or at a kiosk for about 10-15 zł and more.

Land phones

The most expensive time for phone calls is from 8.00 am to 8.00 pm., and the cheapest after 10 pm. Since 2004 new companies introduced phone numbers to allow cheaper phone calls (especially abroad!). These are based partly on the Internet connections, which may affect their quality. You just need to dial a certain prefix before proceeding with a regular number, and then the calls are counted according to the local phone call tariff. Wanna try?...

AleNumer: 0 708 108 108...
(then dial area code of the country and so on, plus # at the end)

WpTelefon: 0708 108 123...

TaniFon: 0 708 188 488 or 0 708 177 677

And: 0800-Numbers are always free.

Telefony komórkowe

Telefony komórkowe są w Polsce bardzo popularne. Jeśli zostajesz dłużej w Polsce, może Ci się przydać karta pre-paid do Twojej komórki. Wszystkie większe firmy telefonii komórkowej oferują taką usługę. Ponieważ oferty specjalne dość często się zmieniają, spytaj kogoś z Twojego projektu o najlepsze rozwiązanie.

Strony operatorów sieci komórkowych: www.era.pl, www.orange.pl, www.plusgsm.pl, www.playmobile.pl.

Rozmowy telefoniczne przez internet

Tanią alternatywą dla normalnego telefonu mogą być, jeśli masz w swoim projekcie dostęp do sieci, rozmowy telefoniczne przez internet. Będziesz potrzebować (oraz Twój partner po drugiej stronie) słuchawki, mikrofonu i odpowiedniego programu (np. www.skype.com).

Kierunkowy do Polski

Jeśli chcesz, aby Twoi znajomi czy rodzina zadzwonili do Ciebie, muszą wykrećć numer kierunkowy do Polski 0048, dodać numer kierunkowy odpowiedni dla miasta/regionu, gdzie jesteś (bez zera) i wreszcie Twój numer telefonu. Żeby zadzwonić na komórkę, trzeba wykrećć numer kierunkowy do Polski i numer telefonu komórkowego (znów bez zera).

Telefony alarmowe

Emergency medical service (Pogotowie ratunkowe)	999
Fire-brigade (Straż pożarna)	998
Emergency Police Service (Policja)	997
Emergency road service (Pogotowie drogowe)	981

Mobile phones

Mobile phones are very common in Poland. If you stay longer, it might be convenient to get a pre-paid card for your mobile. All bigger mobile phone companies offer services like this. Because the special offers change quite often ask people in your project about the best options.

Internet webpages of mobile provides: www.era.pl, www.orange.pl, www.plusgsm.pl, www.playmobile.pl.

Phone calls via Internet

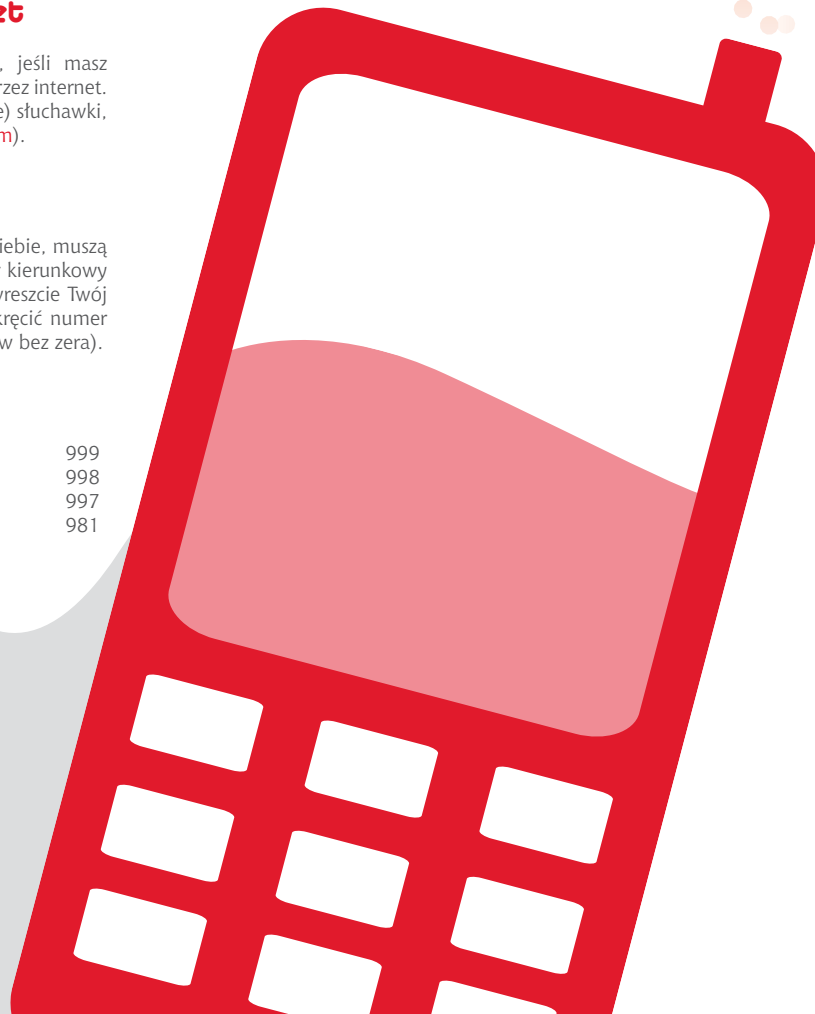
A cheap alternative to the normal phone, if you have access to the Internet in your project, might be making phone calls via Internet. You (as well as your partner on the other side) need a set of headphones, a microphone and suitable software (e.g. www.skype.com).

Country code

If you want your friends or family to call you back, they'll need to dial the country code 0048, add the area code for the city/region (without the zero) and the phone number of the land phone you are using. For mobile phones use the country code and add the number of your mobile phone (as well without zero).

Emergency numbers

Emergency medical service (Pogotowie ratunkowe)	999
Fire-brigade (Straż pożarna)	998
Emergency Police Service (Policja)	997
Emergency road service (Pogotowie drogowe)	981

Godziny pracy/urzędowania

Biura i urzędy

Przeciętny tydzień pracy trwa 40 godzin, rozłożonych na 5 dni.

Godziny urzędowania zaczynają się dość wcześnie w Polsce. Biura otwierają się zazwyczaj pomiędzy godz. 7.30 a 9.00, a dzień pracy kończy się po 8 godzinach pomiędzy 15.00 a 17.00. W tym czasie możesz się spodziewać godziny szczytu w autobusach i korków w centrum.

Sklepy i hipermarkety

Sklepy spożywcze są otwarte wcześnie, pomiędzy godz. 6.00 a 9.00 i są czynne przez cały dzień. Zamykają się – w zależności od sklepu i dzielnicy – pomiędzy godz. 18.00 a 22.00. Nie martw się o zakupy w miastach, łatwo znaleźć sklepy otwarte do godz. 22.00 czy północy, czy nawet sklepy całodobowe. Nawet w niedzielę bez problemu znajdziesz otwarty sklep!

Inne sklepy, np. domy towarowe, księgarnie itp. są zazwyczaj czynne od godz. 9.00-10.00 do 18.00 -19.00. Niektóre ogromne centra handlowe na skraju miast są często otwarte do godz. 21.00 lub 22.00 przez cały tydzień.

Święta w Polsce

Wakacje szkolne

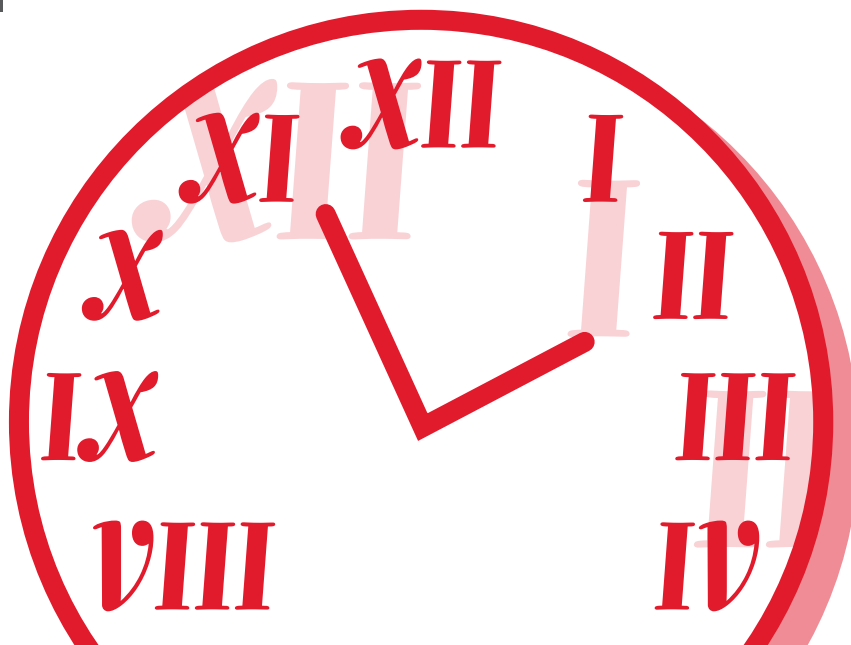
Latem szkoły są zamykane na 2 miesiące wakacji. Lekcje kończą się pod koniec czerwca, a zaczynają 1 września. Dodatkowo, szkoły mają kilkudniowe przerwy z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Wielkanocy. W styczniu lub lutym (w zależności od regionu) pomiędzy zimowym a letnim semestrem są dwutygodniowe ferie zimowe.

Wakacje studenckie

Rok akademicki zaczyna się w październiku i kończy w czerwcu. W trakcie roku są także przerwy świąteczne (bożonarodzeniowa i wielkanocna) i dłuższa przerwa wakacyjna (czytaj: sesja egzaminacyjna) w styczniu.

Święta publiczne

Święta w Polsce są uregulowane Ustawą z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy. Po zmianach wprowadzonych w 1990 r. Ustawa określa 12 dni świątecznych.

Working and opening hours

Office hours

A typical working week is 40 hours, spread over 5 days.

Working hours start quite early in Poland. Offices open between 7.30 and 9.00 am. The working day finishes after 8 hours between 3.00 or 5.00 pm. This is the time when you can expect the rush hours on public transport and traffic jams in the city centre.

Shops and hypermarkets

Grocery shops open early, between 6.00 and 9.00 am and stay open the whole day. They close – depending on the shop and district – between 6.00 and 10.00 pm. Don't worry about shopping in cities; you may easily find shops in your area which stay open until 10.00 pm or midnight, or even the whole night. Also on Sundays you won't have trouble finding an open shop!

Other shops, e.g. department stores, bookshops, are usually opened between 9.00 and 10.00 am and 6.00 and 7.00 pm.

Some of the huge shopping centres in the sleeping districts of bigger towns are often opened until 9.00 or 10.00 pm, seven days a week.

Holidays in Poland

School holidays

Schools are closed for a two-month holiday in summer. The classes finish at the end of June and start on 1st September. Additionally, schools have a few days off for Christmas and Easter. In January or February (depending on the region), between the winter and summer semester, there are also two weeks off.

University holidays

The academic year starts in October and finishes in June. It includes also breaks at Christmas and Easter and a longer winter holiday (read: exam session) in January.

Public Holidays

Holidays in Poland are regulated by Non-working Days Act of 18th January 1951 (Ustawa z dnia 18 stycznia 1951 o dniach wolnych od pracy) — Journal of Laws, No. 4 of 1960, item No. 28. After changes in 1990, Act defines twelve Public Holidays.

Święta publiczne

Data	Nazwa angielska	Oficjalna nazwa polska	Uwagi
1 stycznia	New Year's Day	Nowy Rok	
Pierwsza niedziela po pierwszej wiosennej pełni Księżyca	Easter Sunday	Niedziela Wielkanocna	
Pierwszy poniedziałek po pierwszej wiosennej pełni księżyca	Easter Monday	Poniedziałek Wielkanocny	
1 maja	State Holiday	Święto Państwowe	To święto celowo nie jest nazywane Świętem Pracy(zobacz poniżej)
3 maja	National Holiday of 3rd of May	Święto Narodowe Trzeciego Maja	Często nazywane Dniem Konstytucji
7. niedziela po Wielkanocy	Pentecost Sunday	Pierwszy dzień Zielonych Świątek	Jako, że to święto przypada w niedzielę nie jest powszechnie znane
Czwartek, 60 dni po Wielkanocy	Corpus Christi	Boże Ciało	
15 sierpnia	Assumption of Mary	Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny	Nazywane także Świętem Matki Boskiej Zielnej
1 listopada	All Saints Day	Wszystkich Świętych	
11 listopada	Independence Day	Narodowe Święto Niepodległości	
25/26 grudnia	Christmas Day/ Boxing Day	Pierwszy/Dругi dzień Bożego Narodzenia	

Źródło: Wikipedia, The Free Encyclopedia

„Długi weekend”

Po zmianach z 1990 r. Sejm zdecydował utrzymać 1 maja jako dzień wolny od pracy. Nie jest już obchodzony jak Święto Pracy z popieranymi przez władze pochodami i koncertami, ale pozostaje neutralnym Świętem Narodowym. Łącznie z dniem 3 Maja są to dwa dni wolne od pracy w ciągu jednego tygodnia. Stało się normalnym, że ludzie biorą urlop na czas pomiędzy dniami wolnymi i tuż przed lub po nich, i w ten sposób przedłużają sobie weekend w jeden „długi weekend”. Dodatkowo, 2 maja uznany został również za święto – Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej, z tym, że jest to normalny dzień pracujący.

Public Holidays

Date	English Name	Official Local Name	Remarks
January 1	New Year's Day	Nowy Rok	
Sunday in Spring	Easter Sunday	Niedziela Wielkanocna	
Monday in Spring	Easter Monday	Poniedziałek Wielkanocny	
May 1		State Holiday	This holiday is intentionally not called Labour Day (see below).
May 3	National Holiday of 3rd of May	Święto Narodowe Trzeciego Maja	This holiday is usually called Constitution Day.
7th Sunday after Easter	Pentecost Sunday	Pierwszy dzień Zielonych Świątek	As this holiday falls on Sundays it is not widely known.
Thursday, 60 days after Easter	Corpus Christi	Boże Ciało	
August 15	Assumption of Mary	Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny	
November 1	All Saints Day	Wszystkich Świętych	
November 11		Independence Day	Narodowe Święto Niepodległości
December 25/26	Christmas Day/ Boxing Day	Pierwszy /Dругi dzień Bożego Narodzenia	

Source: Wikipedia, The Free Encyclopedia

„The Long Weekend”

After the changes of 1990, the Parliament (Sejm) decided to keep the 1st May as a public holiday. It's not anymore celebrated as Labour Day with government endorsed parades and concerts, but remains as a neutral State Holiday. Together with the 3rd May there are two public holidays within one week. It has become usual to take the day in-between or the days around these holidays off and together with one (or even both) weekends it turns into a „long weekend”. Additionally the 2nd May is recognized as the Holiday of Polish Flag, but it is an ordinary working day.

Wiadomości i Media

Telewizja

Telewizja Polska (TVP) – publiczna stacja telewizyjna nadająca programy przez dwa ogólnkrajowe kanały (TVP1, TVP2) i 12 regionalnych sekcji kanału TVP3. Największą oglądalnością cieszy się w Polsce TVP1, tzw. Jedynka. Satelitarna telewizja Polonia działa od 1991 r., jest odbierana na wszystkich kontynentach i jest adresowana szczególnie do polskiej społeczności za granicą, jak też osób zainteresowanych Polską. Wiele z jej programów ma napisy w języku angielskim, co może być pomocne w sytuacji niezbyt dobrej znajomości języka polskiego. Kanał jest źródłem bieżących informacji oraz klasyki polskich filmów, w tym komedii. Z szerokiej gamy prywatnych, komercyjnych stacji telewizyjnych TVN24 nadaje wiadomości przez 24 godziny na dobę. Jest także specjalne wydanie wiadomości w języku angielskim.

Radio

Oferta programowa Programu 1 Polskiego Radia jest skierowana do szerokiej publiczności (www.polskieradio.pl/jedynka). Program 2 Polskiego Radia jest „kanałem kulturalnym” – wielbicieli muzyki klasycznej i jazzu znajdą tu dobre audycje z utworami muzycznymi nigdzie indziej nienagranymi, np. nagrania ze słynnych hali koncertowych czy nagrania z Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego Muzyki Chopinowskiej (www.polskieradio.pl/dwojka/). Trzecia stacja Polskiego Radia jest powszechnie nazywana „Trójką” i słynie z prowokacyjnego dziennikarstwa i dobrej muzyki (www.polskieradio.pl/trojka/).

Jest jeszcze jedna stacja Polskiego Radia – Radio Euro (dawniej Radio Bis), która jest adresowana głównie do młodych ludzi i w sposób interaktywny prezentuje muzykę, sport i audycje kulturalno-społeczne (www.polskieradioeuro.pl/).

Po 1990 r. pojawiło się w Polsce wiele niezależnych stacji radiowych. Te, które przetrwały zaciętą walkę na rynku, stały się istotną częścią życia społecznego w Polsce. RMF FM (www.rmfm.pl/), z siedzibą w Krakowie, było pierwszą prywatną rozgłośnią radiową w Polsce i jest dziś jedną z największych i najnowocześniejszych rozgłośni radiowych w Europie.

Radio ZET (www.radiozet.pl/) – „Zetka” – było pierwszą prywatną stacją radiową w Warszawie. Radio Kampus (<http://radiokampus.waw.pl/>) jest rozgłośnią studencką nadającą ciekawe audycje i muzykę m.in. alternatywną.

Prasa

Centralną częścią polskiego życia i instytucją moralną jest dziennik „Gazeta Wyborcza” (<http://wyborcza.pl/>), która zaczęła się ukazywać już w maju 1989 r. Redaktorem naczelnym „Gazety Wyborczej” od początku jej istnienia jest Adam Michnik – wcześniej działacz opozycji przed 1989 r.

„Rzeczpospolita” (www.rzeczpospolita.pl/) oferuje codzienne wiadomości ze szczególnym uwzględnieniem tematów ekonomicznych, finansowych i prawnych.

„Super Express” (www.se.pl/) nie zalicza się do tzw. poważnego dziennikarstwa i skupia się raczej na poszukiwaniu sensacji.

„Polityka” (<http://polityka.pl/>) jest najstarszym tygodnikiem, dostarcza poważnych informacji politycznych i społecznych, w większości przygotowanych przez najbardziej znanych polskich dziennikarzy. Inne znane tygodniki to „Wprost” (www.wprost.pl/), ukazujący się od 1982 r., i polskie wydanie „Newsweeka” (<http://newsweek.pl/>), na rynku od 2001. „The Warsaw Voice” (www.warsawvoice.pl/) jest anglojęzycznym magazynem komentującym bieżące wydarzenia polityczne, społeczne i kulturalne w Polsce i regionie.

News and Media

Television

Telewizja Polska (TVP), one of the public television stations, is broadcasting via two Nation-wide channels (TVP 1/TVP 2) and 12 regional television sections (TVP 3). The most watched channel in Poland is TVP1, the so-called „Jedynka”. The TV POLONIA Satellite Programme (since 1991) can be watched in all continents of the world and aims at the Polish community abroad and viewers interested in Poland. A lot of programmes have subtitles in English, which may be an advantage for not-fluent-yet learners of Polish. The channel is a source of current information as well as classic Polish movies and comedies. Out of the broad variety of private, commercial TV stations TVN 24 is a station, which is broadcasting news and information 24 hours a day. There are also special news programmes in English.

Radio

The programme of the public radio Polish Radio One is addressed to a wide range of listeners (www.polskieradio.pl/jedynka/). Polish Radio Two is „culture radio”. Fans of classic music and jazz will find good programmes that also include sessions, which are not recorded elsewhere, e.g. recordings from famous concert halls or concerts from the International Chopin Piano Competition (www.polskieradio.pl/dwojka/). The third station is Programme Three (or: Trójka). Radio Trójka is very popular for news reporting, its provocative journalism – and good music (www.polskieradio.pl/trojka/). There is also the fourth station – Radio Euro (before Radio Bis) which addresses mainly to young people and presents music, sport as well as culture and social issues in an interactive way (www.polskieradioeuro.pl/).

After 1990, many independent radio stations appeared in Poland. Those who managed to survive on this competitive market, became an important part of local social life. RMF FM (www.rmfm.pl/), based in Kraków, was the first private radio station in Poland and is today one of the biggest and most modern radio stations in Europe.

Radio ZET (www.radiozet.pl/) – „Zetka” – was the first private radio station in Warszawa. Radio Kampus (<http://radiokampus.waw.pl/>) is a student radiostation with interesting programmes and alternative music.

The press

A central element of Polish life and moral institution is the daily newspaper „Gazeta Wyborcza” (<http://wyborcza.pl/>), which came out already in May 1989. The chief editor of Gazeta Wyborcza has been from its beginning Adam Michnik – previously an opposition activist before 1989. „Rzeczpospolita” (<http://www.rzeczpospolita.pl/>) offers daily news on general issues and covering especially financial, economic and legal themes. „Super Express” (www.se.pl/) is not considered to be serious journalism and focuses rather on searching for sensation.

„Polityka” (<http://polityka.pl/>) is the oldest weekly magazine and provides serious political and social information, mostly written by best known Polish journalists. Other popular weekly magazines are „Wprost” (www.wprost.pl/), since 1982, and the Polish edition of „Newsweek” (<http://newsweek.pl/>), since 2001. „The Warsaw Voice” (www.warsawvoice.pl/) is an English-language magazine that comments on current events in Poland's and the region's political, social and cultural life.

Co jest grane?

„Co jest grane?” iTo piątkowy dodatek do „Gazety Wyborczej” (<http://cjb.gazeta.pl/Polska/0,0.html>). Jest to dobre źródło informacji o rozmaitych wydarzeniach kulturalnych na weekend i tydzień, np. repertuar kin i teatrów, wiadomości o festiwalach, koncertach, imprezach w klubach i wystawach.

Możesz też skorzystać z innych internetowych źródeł informacji o wydarzeniach kulturalnych:

Gazeta.pl

Portal internetowy „Gazety Wyborczej”. Linki do festiwali oraz wydarzeń kulturalno-rozrywkowych można znaleźć na: <http://szukaj.gazeta.pl/katalog/>.

Independent.pl

Independent.pl przedstawia polską kulturę niezależną: muzykę, filmy i teatr w wielu polskich miastach. www.independent.pl/.

Culture.pl

Celem tej strony (dostępnej w różnych wersjach językowych) jest promocja Polski na świecie. Oferuje przegląd bieżących wydarzeń kulturalnych (film, muzyka, teatr, literatura) oraz wiadomości z zakresu sztuk wszelkiego rodzaju (portrety twórców, eseje). Stroną zarządza Instytut Adama Mickiewicza. www.culture.pl/en/culture/.

Aktivist.pl

Dzięki Aktivistowi wiesz o wszystkich imprezach i ciekawych wydarzeniach w większości polskich miast. www.activist/

Spodek

Dobrym pomysłem jest poszukanie, co dzieje się w Spodku, który jest największą salą koncertową w Polsce. Mieści się w Katowicach.

A „Kalendarz festiwali i wydarzeń kulturalnych” znajdziesz na stronie: www.mwd.org.pl (www.youth.org.pl/).

Co jest grane?

„Co jest grane?” is a supplement of the Polish daily newspaper „Gazeta Wyborcza” (<http://cjb.gazeta.pl/Polska/0,0.html>). It appears once a week on Friday and is a good source of information about all kinds of cultural events over the weekend and the following week: cinema, festivals and concerts, clubs, exhibitions and many other events.

You may also want to try out other, Internet-based, sources of information on cultural activities:

Gazeta.pl

The web-site of the newspaper „Gazeta Wyborcza”. Links to festivals and events are found at: <http://szukaj.gazeta.pl/katalog/>.

Independent.pl

Independent.pl presents Polish independent/alternative culture (polska kultura niezależna): music, theatre and film events in various Polish towns. www.independent.pl/.

Culture.pl

This website aims at promoting Polish culture throughout the world – in Polish and in foreign languages. It gives an overview of ongoing cultural events (film, music, literature) and provides various background information (portraits and essays). Culture.pl is managed by the Adam Mickiewicz Institute (AMI). www.culture.pl/en/culture/.

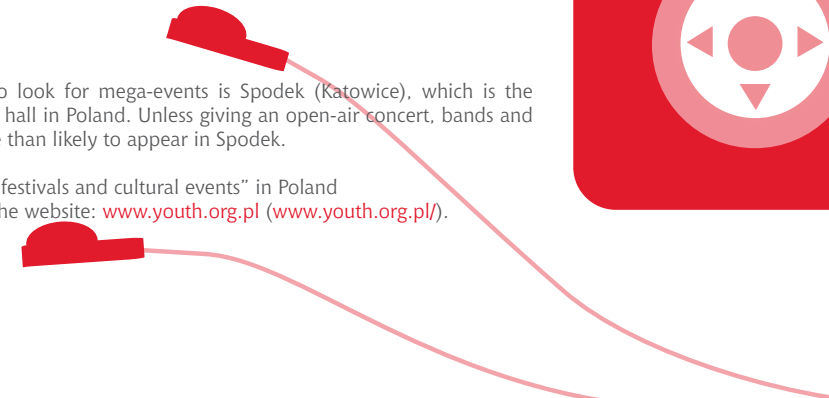
Aktivist.pl

Thanks to Aktivist you get informed about parties and cultural events in most big Polish cities. www.activist/

Spodek

A good idea to look for mega-events is Spodek (Katowice), which is the biggest concert hall in Poland. Unless giving an open-air concert, bands and artists are more than likely to appear in Spodek.

A „Calendar of festivals and cultural events” in Poland you'll find on the website: www.youth.org.pl (www.youth.org.pl/).

Czego słuchasz?

What are you listening?

TOP 12 of Polish music

Muzyka jest jedną z najszybciej rozwijających się domen kultury, co ostatnia dekada zdecydowanie potwierdza. Pojawiło się wielu nowych solistów i zespołów, które wprowadziły nowe style i własną scenę muzyczną. Bardzo trudno za tym wszystkim nadążyć...

Zamiast pisać o tym, co dzieje się na polskiej scenie muzycznej, zdecydowaliśmy pokazać Ci kilka „bocznych drzwi” do świata współczesnej muzyki... Nasz zespół trenerów i koordynatorów Wolontariatu Europejskiego z Narodowej Agencji w Polsce prezentuje swoje ulubione polskie piosenki, które razem składają się na nasz TOP 12.

Music is one of the fastest-developing fields of culture and the last decade has also proved it. Many new soloists and bands came up, introduced and established new styles, which soon became their own music scenes. It's very hard to keep on track...

Instead of giving you an overview of what's out there, another approach will show you a few doors into the field of contemporary music... Our team of EVS trainers and coordinators of the National Agency in Poland present their favourite Polish songs, which together make our TOP 12.

Rekomendacje do listy TOP 12 – przebojów polskiej muzyki (w kolejności alfabetycznej)

Recommendations for the TOP 12 of Polish music (in alphabetical order)

Agnieszka	Marek Grechuta	Dni, których jeszcze nie znamy
Aneta	Voo Voo i Kasia Nosowska	Nim stanie się tak jak gdyby nigdy nic nie było
Bartek	De Press	Bo ja cie kocham
Dagna	Edyta Bartosiewicz	Sen
Eliza	Krystyna Janda	Na zakręcie
Karolina	Maanam	Krakowski Spleen
Marta	Czesław Niemen	Dziwny jest ten świat
Melania	Staszek Sojka	Pilnuj swoich oczu
Michael	Stare Dobre Małżeństwo	Czarny blues o czwartej nad ranem
Radek	Stare Dobre Małżeństwo	Opadły mgły/Ona sobie tego nie życzy
Tomek	DAAB	W moim ogrodzie
Wojtek	T Love	Dzieci rewolucji

A TY masz swoją ulubioną polską piosenkę?

And which one is your favorite?

The Recommendations and lyrics may be found in the chapter „Polish culture with capital C” on the website: www.youth.org.pl

Słowniczek awaryjny do rozszyfrowywania menu

When the menu in Polish looks all Greek to you, here comes a bit of help...

Kiedy menu w języku polskim wydaje Ci się totalną chińszczyzną, masz tu małą pomoc...

Zupy/Soups

barszcz biały – white borsch(t) (made of vegetables and fermented rye)
barszcz (czerwony) – borsch(t), beetroot soup
• z uszkami – with dumplings (stuffed with mushrooms, or/and cabbage, or with meat)
• z krokietem – with croquette
• z pasztecikiem – with a pasty
barszcz ukraiński – Ukrainian borsch(t) (made of beetroot and other vegetables)
cebulowa – onion soup
chłodnik – soup made of cold beets and vegetables in sour milk
fasolowa – bean soup
flaki/flaczki – tripe soup
grochówka – dried pea soup
grzybowa – wild mushroom soup
jarzynowa – vegetable soup
kalafiorowa – cauliflower soup
kapuśniak – sour cabbage/sauerkraut soup
kartoflanka – potato soup
krupnik – barley soup
ogórkowa – sour cucumber soup
owocowa – fruit soup
pieczarkowa – mushroom soup
pomidorowa – tomato soup
rosół – broth
żurek – fermented rye soup

Dania główne/Main dishes

fasolka po bretońsku – beans stewed with meat in tomato sauce
bigos – cabbage stewed with meat and spices
gołąbki – cabbage leaves stuffed with rice and meat and/or mushrooms
placki kartoflane/ziemniaczane – potato pancakes
knedle ze śliwkami – dumplings filled with plums
pierogi – dumplings with...
• ruskie – ...cottage cheese, potatoes, onion and spices
• z kapustą – ...sauerkraut
• z kapustą i grzybami – ...sauerkraut and mushrooms
• z serem – ...cottage cheese
• z mięsem – ...with meat
• z jagodami – ...with berries

pierogi/kluski leniwe – cottage cheese dumplings
naleśniki z serem – pancakes with cottage cheese
• z dżemem – with jam
• z cukrem i cynamonem – with sugar and cinnamon
• z kapustą i grzybami – with sauerkraut and (wild) mushrooms
łazanki z kapustą – noodles fried with cabbage

Dodatki/Extras

ziemniaki – potatoes
• w mundurkach – jacket
• puree – mashed
• smażone – fried
• pieczone – baked
frytki – potato chips/French fries
ryż – rice
kasza – kasha/groats
kasza gryczana – buckwheat groats
kasza jęczmienna – barley groats
kasza jagłana – millet groats
makaron – pasta
kluski – noodles
kopytka – dumplings made of mashed potatoes, eggs, and flour
kluski śląskie – (Silesian) potato dumplings
pyzy – yeast dumplings
jajko – egg
• na miękko – soft-boiled
• na twardo – hard-boiled
• sadzone – fried
jajecznicza – scrambled eggs
kotlet z jaj – egg cutlet/croquette

Przystawki/Side dishes

na ciepło/served hot
kapusta z grzybami – sauerkraut with (wild) mushrooms
szpinak – spinach
brokuły – broccoli
marchewka z groszkiem – peas and carrots
buraczki zasmażane – vegetable dish of grated beetroot with fried onion

Survival vocabulary for menu

brukselka – Brussels sprouts
na zimno/served cold
buraczki/ćwikła – pickled beetroot
surówka z białej kapusty – raw white cabbage salad
surówka z marchewki – grated carrots
mizeria – sliced raw cucumbers in sour cream or sour milk
ogórek – cucumber
• marynowany/ w occie – pickled
• kiszony – sour
sałatka z pomidorów – tomato salad
zestaw surówek – a selection of raw vegetable salads
bukiet jarzyn – a selection of vegetables

Sosy/Sauces

sos grzybowy – wild mushroom sauce
sos pieczarkowy – mushroom sauce
sos pomidorowy – tomato sauce
sos myśliwski – hunter's sauce, made from meat, mushrooms, onion, spices
gulasz sojowy – soya bean stew
sos czosnkowy – garlic sauce
sos chrzanowy – horseradish sauce
sos koperkowy – dill sauce

Dania mięsne/Meat dishes

baranina – mutton/lamb
wieprzowina – pork
wołowina – beef
cielęcina – veal
dziczyzna – game
kurczak – chicken
kaczka – duck
polędwica – sirloin
golonka – pork knuckle
kaszanka – blood sausage (with buckwheat)
wątróbka – liver
kotlet schabowy – pork chop
klopsy/mielone – meatballs
zrazy – slice of beef
gulasz – goulash

Ryby/Fish

dorsz – cod
karp – carp
leszcz – bream
lin – tench
makrela – mackerel
łosoś – salmon
pstrąg – trout

sardynka – sardine
sum – catfish
szczupak – pike
śledź – herring
tuńczyk – tuna
węgorz – eel

Desery/Desserts

makowiec – poppy-seed cake
szarlotka/jabłecznik – apple pie
sernik – cheesecake
piernik – gingerbread cake
pączek – doughnut
drożdżówka/placek drożdżowy – yeast cake
galaretka – jelly
budyń – pudding
kisiel – a type of gelatine dessert

Inne/Others

gotowany – cooked/boiled
• na kości /na wywarze – ...with chicken (etc.) stock
z rusztu – grilled
wędzony – smoked
zapiekany – baked/roasted
na parze – steamed
smażony – fried
• na oleju – in oil
• na oliwie – in olive oil
• na maśle – in butter
• na smalcu – in lard
podawany – served
• z masłem – with butter
• ze smalcem – with lard
• ze skwarkami – with pork scratchings

Some hints for vegetarians

- Sometimes it's worth asking how dishes are served, e.g. vegetarian dumplings often turn out to be served with pork scratchings.
- Soups are often made with chicken (or another kind of meat) stock so you might want to check that as well.
- Quite some people don't consider fish as meat, so be alert if you don't eat fish.

Kilka wskazówek dla wegetarian

- Czasem warto spytać, jak dania są podawane, np. wegetariańskie skądinąd pierogi są często serwowane ze skwarkami.
- Zupy często są gotowane na wywarze z kości kurczaka czy też innego mięsa, więc może też zechcesz to sprawdzić.
- Wiele osób nie uważa ryby za mięso, więc bądź ostrożny/a jeśli nie jadasz ryb.

Przewodniki

„The rough guide to Poland” (wydanie 1999)
Przewodnik jest źródłem podstawowych informacji o kraju, praktycznych rad i adresów. Opisy i informacje turystyczne są klasycznie podzielone na regiony, a opracowanie skupia się zarówno na większych miastach, jak i obszarze prowincji. Przewodnik posiada dodatkowe rozdziały poświęcone różnym tematom, tj. historii, kulturze, ludziom. Ogólnie rzecz biorąc, pozycja jest dla tego, kto lubi dużo CZYTAĆ (zawiera niewiele map i nie zawiera żadnych zdjęć). Mark Salter i Gordon McLachlan. Penguin books, London; najnowsze wydanie kosztuje ok. 50 zł, ale można już za 30 zł kupić wydanie z 1999 r.

„Why Poland?” (wydanie 2004)
Nie jest to tradycyjny przewodnik, to raczej zaproszenie do odkrywania Polski z innej perspektywy. Informacje są pogrupowane tematycznie, a wiadomości o poszczególnych regionach i miejscowościach można znaleźć w kilku rozdziałach, np. krajobrazy, szlaki górskie, pola bitew, znani Polacy, architektura i sztuka, mity i legendy, życie religijne itp. Pozycja ta zawiera mnóstwo informacji, adresów i dużo zdjęć. Wydane przez Hachette Livre Polska, Warszawa, wersja angielska ok. 75 zł, wersja polska ok. 50 zł.

Ogólne informacje o Polsce

World Factbook
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>

Szczegółowe informacje statystyczne z różnych dziedzin.

Wikipedia
<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Poland>
Wikipedia jest darmową encyklopedią tworzoną wspólnie przez ludzi z całego świata.

Informacja Turystyczna
www.poland-tourism.pl
Strona Internetowego Systemu Informacji Turystycznej i Promocji Polski.

Go Poland
www.gopoland.pl
Wiadomości dotyczące ciekawych miejsc, rozkłady lotów i rozkłady jazdy pociągów, e-kartki, kafelki internetowe, itd.

Katalogi stron internetowych dot. Polski

Poland.pl
www.poland.pl
Strona ma na celu usystematyzowanie i skategoryzowanie informacji o Polsce (Polski Internet).

Polska historia i polityka

Ministerstwo Spraw Zagranicznych
www.poland.gov.pl (kliknij w: English version)

Materiały o polityce
www.politicalresources.net/poland.htm

Sejm
www.sejm.gov.pl/english.html

Wybory w Polsce
http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Poland

Wiadomości i informacje w języku angielskim

The Warsaw Voice
www.warsawvoice.com
Pierwszy polski tygodnik anglojęzyczny, wydawany od 1988 r., adresowany do anglojęzycznych obywateli w Polsce i za granicą. Jest źródłem najświeższych wiadomości o Polsce.

Inside Poland
www.insidepoland.com
InsideWorld jest zbiorem stron internetowych o poszczególnych krajach i regionach, źródłem lokalnych wiadomości i informacji.

Polski język, kultura i ludzie

Culture.pl (Instytut im. Adama Mickiewicza)
www.culture.pl/en/culture

Język polski
eleaston.com/polish.html

Guide books

„The rough guide to Poland” (edition 1999)
This guide is a source of basic information about Poland, practical advice and useful addresses. Descriptions and tourist information are grouped by regions, and you may find here both big cities as well as the countryside. There are additional chapters devoted to various topics including history, culture and people. In general, this guide is for those who like to READ as it contains only few maps and no pictures at all. Mark Salter i Gordon McLachlan. Penguin books, London; the newest edition cost around 50 zł, but you may buy the 1999 edition even for 30 zł.

„Why Poland?” (edition 2004)
This is not a traditional guidebook. It invites people to discover Poland from another perspective. The information is rather topic oriented; information on different regions and towns may be found in several chapters such as: landscapes, mountain trails, battlegrounds, famous people, art and architecture, spirit and legends, religious life, etc. It provides lots of information, addresses and a lot of pictures. Published by Hachette Livre Polska, Warszawa, English edition ~ 75 zł, Polish edition ~ 50 zł.

General information about Poland

World Factbook
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>
Various and detailed statistical information.

Wikipedia
<http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Poland>
Wikipedia is a free encyclopaedia written collaboratively by contributors from around the world.

Informacja Turystyczna
www.poland-tourism.pl
Website of the countrywide system of Internet tourist information to promote Poland.

Go Poland
www.gopoland.pl
Information on places, flight and train schedules, background information, e-cards, Internet Cafes.

Search directories for web-sites on Poland

Poland.pl
www.poland.pl
This website attempts to systematize and categorize information about Poland (Polish Internet).

Polish history and politics

Ministry of Foreign Affairs
www.poland.gov.pl (then click: English version)

Political resources
www.politicalresources.net/poland.htm

The Sejm
www.sejm.gov.pl/english.html

Elections in Poland
http://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Poland

News and information in English

The Warsaw Voice
www.warsawvoice.com
Poland's first English-language weekly newspaper. Published since 1988. It provides up-to-date information on Poland to English-speaking foreigners staying both in Poland and abroad.

Inside Poland
www.insidepoland.com
InsideWorld is a collection of country and region web sites providing local news and information.

Polish language, culture and people

Culture.pl (Adam Mickiewicz Institute)
www.culture.pl/en/culture

Polish language
eleaston.com/polish.html

Contact's Home Country/ Kontakty w swoim kraju

Emergency address (e.g. parents)/Adres kontaktowy
w razie nagłego wypadku (np. rodzice)

Sending Organisation/Organizacja Wysyłająca

Contact person/Osoba kontaktowa

National Agency (Sending Country)/Narodowa
Agencja (Kraj Wysyłający)

Documents/Dokumenty

Passport/ID number/Numer paszportu/dowodu
tożsamości

AXA Insurance Number/Nr Ubezpieczenia AXA

AXA European Benefits/Own Insurance/AXA
European Benefits/Własne ubezpieczenie

Emergency numbers/Telefony alarmowe

- Ambulance/Pogotowie ratunkowe 999
- Fire/Straż Pożarna 998
- Police/Policja 997
- Others/Inne

Contact's Poland/Kontakty w Polsce

Address in Poland/Adres w Polsce

Host Organisation/Organizacja Goszcząca

Co-ordinating Organisation/Organizacja
Koordynująca

Contact persons/Osoby kontaktowe

Mentor

Embassy/Consulate/Ambasada/Konsulat

Friends/Znajomi/Przyjaciele

Autor tekstu: Michael Kimmig

Tłumaczenie na j. polski: Katarzyna Weyna-Kimmig

Koordynacja: Agnieszka Moskwia

Redakcja i korekta: Weronika Walasek, Marta Brzezińska-Hubert

Projekt graficzny i skład: Monika Wojkowska

Druk: Gratis art. Spółka z o.o., Piaseczno

Nakład: 1000 egz.

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

Narodowa Agencja Programu „Młodzież w działaniu”

ul. Mokotowska 43

00-551 Warszawa

tel. (+48 22) 46-31-323; 46-31-000

fax. (+48 22) 46-31-025; 46-31-026

www.mlodziez.org.pl

www.frse.org.pl

Niniejsza publikacja sfinansowana ze środków Wspólnoty Europejskiej
w ramach Programu „Młodzież w działaniu”

Ta publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną.

This publication has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

ISBN 978-83-60058-44-2

